

ЗАКОН О ТРГОВИНИ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет

Члан 1.

Овим законом уређују се услови и начин за обављање трговине на јединственом тржишту Републике Србије, унапређење трговине и заштита тржишта, забрана непоштене тржишне утакмице и надзор.

Примена закона

Члан 2.

Овај закон се примењује на сва лица која обављају трговину у Републици Србији.

Овај закон се не примењује на пружање услуга које су уређене посебним законом.

Значење појединих израза

Члан 3.

Поједини изрази у смислу овог закона имају следеће значење:

1) тржиште је институционално уређен однос између субјеката понуде и тражње;

2) роба је производ људског рада у материјалном или нематеријалном облику намењен продаји на тржишту, као и вода, гас и електрична енергија када се продају по унапред одређеној количини;

3) продајни објекат је простор који чини јединствену физичку, функционалну и техничко-технолошку целину, трајног или привременог грађевинског карактера, опремљен на прописани начин, који је намењен за обављање трговине;

4) продајно место је продајни објекат или друго место ван продајног објекта на којем је предвиђено и одобрено обављање трговине, у складу са законом и другим прописима;

5) потрошач је физичко лице које купује робу, односно услуге ради задовољавања личних потреба или потреба домаћинства;

6) произвођач је правно лице, предузетник или физичко лице које израђује производ или се у том својству представља стављањем на производ свог пословног имена, имена или назива, жига или друге препознатљиве ознаке;

7) откупно место је специјализована трговина на велико пољопривредним производима и домаћим животињама, у којем се обавља организовани откуп пољопривредних производа и домаћих животиња, од пољопривредних произвођача, ради даље продаје или обављања друге пословне делатности купаца;

8) конкурент је трговац који продаје робу или пружалац услуге која је по својим особинама, намени и цени, замењива са робом или услугом другог трговца или пружаоца услуге на истом тржишном подручју;

9) електронска платформа је средство путем којег лице које има својство пружаоца услуге информационог друштва, у смислу закона којим се уређује електронска трговина, пружа услугу повезивања странама које тргују електронским путем. Лице које управља електронском платформом може и да обавља продају сопствене робе/услуге преко те платформе;

10) електронска продавница је продавница на интернету преко које трговац нуди робу/услуге.

1. Начела трговине

Начело слободне трговине

Члан 4.

Трговина се на тржишту обавља слободно.

Забрањена су ограничења слободе обављања трговине.

Изузетно ограничење слободе трговине може се привремено увести на начин и под условима прописаним законом.

Начело равноправности и забране дискриминације

Члан 5.

Трговци су равноправни и имају једнак правни положај на тржишту.

Забрањен је сваки облик дискриминације у погледу услова за обављање трговине или нарушавања равноправности трговца на тржишту.

Начело јединственог тржишта

Члан 6.

Тржиште Републике Србије је јединствено и целовито.

Изузетно, дозвољени су акти или радње у складу са законом, усмерени на подстицање регионалног развоја неразвијених подручја, за одређене социјално угрожене категорије становништва, за производњу и трговину робом/услугама које су од егзистенцијалног значаја за становништво, као и за развој одређених делатности које су од јавног интереса, односно заштите одређених добара од посебног значаја.

Начело поштења

Члан 7.

Трговци у тржишној утакмици поступају поштено, на начин који није усмерен на проузроковање штете другим трговцима, односно купцима, као и јавном интересу, а у складу са пословним моралом и добрим пословним обичајима.

Начело стабилности и снабдевености

Члан 8.

Република Србија обезбеђује услове за одржавање стабилности и снабдевености тржишта, нарочито у погледу робе/услуга од егзистенцијалног значаја за становништво.

Забрањено је учесницима на тржишту предузимање радњи којима се изазива нестабилност и поремећај у снабдевености тржишта.

Начело сразмерности

Члан 9.

Државни органи и организације које су законом и другим прописима овлашћени да доносе акте или предузимају радње ограничења трговине, као и у пословима надзора, дужни су да у погледу обима, начина, услова и трајања тих ограничења, односно обављања надзора, поступају сразмерно разлозима за ограничење.

II. ТРГОВИНА

1. Појам и врсте трговине

Појам

Члан 10.

Трговина је привредна делатност која представља скуп пословних активности у вези са набавком и продајом робе, као и пружање услуга са циљем остваривања добити.

Трговина се обавља као:

- 1) трговина на велико и
- 2) трговина на мало и пружање услуга потрошачима.

Трговина на велико

Члан 11.

Трговина на велико (велепродаја, велетрговина) је куповина робе ради даље продаје и/или пружање услуга правним или физичким лицима уписаним у одговарајући регистар.

Трговина на мало и пружање услуга потрошачима

Члан 12.

Трговина на мало (малопродаја) је продаја робе и/или пружање услуга потрошачима ради задовољавања личних потреба или потреба домаћинства.

Начин обављања трговине на мало и пружања услуга потрошачима

Члан 13.

Трговина на мало и пружање услуга потрошачима обавља се као:

- 1) трговина на продајном месту;
- 2) трговина личним нуђењем;
- 3) даљинска трговина:
  - (1) електронска трговина;
  - (2) остала даљинска трговина путем других средстава.

Трговина на продајном месту

Члан 14.

Трговина на продајном месту је трговина:

- 1) у продајном објекту;
- 2) у преносивим продајним објектима (киоск, тезга, аутомат и сл. средства и опрема);

3) са покретних средстава и опреме.

Трговина у продајном објекту обавља се у различитим трговинским форматима.

Трговински формати су организационо-технички облици обављања трговине, који имају специфичну стратегију продаје према купцима и конкурентима (нпр. супермаркет, хипермаркет, дисконт, трговински центар, cash and carry центар и др.).

Министар надлежан за послове трговине (у даљем тексту: министар), ближе уређује класификацију трговинских формата, уређује врсту преносивих продајних објеката и облике трговине са покретних средстава и опреме.

Актом надлежног органа јединице локалне самоуправе одређује се продајно место на јавној и другој површини на којем се обавља трговина у преносивим продајним објектима и време и место трговине са покретних средстава и опреме.

Трговина личним нуђењем

Члан 15.

Трговина личним нуђењем је трговина која се обавља:

- 1) ван продајног места;
- 2) уз истовремено физичко присуство трговца и потрошача;
- 3) без претходног захтева потрошача да му се учини понуда.

Трговина из става 1. овог члана нарочито се обавља као:

- 1) трговина на адреси пребивалишта или боравишта или на радном месту потрошача;
- 2) трговина на промотивно-продајним скуповима.

Пољопривредни и прехрамбени производи могу се продавати личним нуђењем уколико испуњавају услове прописане посебним прописима.

Пуномоћник и потврда о трговини личним нуђењем

Члан 16.

Трговина личним нуђењем може да се обавља лично или преко запослених и радно ангажованих лица, односно преко пуномоћника.

Трговац и пружалац услуге потрошачима, као и његов пуномоћник, дужни су да поседују писану потврду потписану од стране трговца о обављању трговине личним нуђењем, која нарочито садржи податке о: матичном броју, ПИБ, седишту и пословном имену трговца, односно пружаоца услуге потрошачима, имену пуномоћника, запосленог односно радно ангажованог лица, опису робе/услуга која се нуди на продају, податке о периоду, начину и подручју на којем ће се обављати трговина, као и друге потребне податке.

Трговац и пружалац услуге потрошачима, као и његов пуномоћник, дужни су да потврду из става 2. овог члана држе видно истакнуту на месту понуде, односно да потврду дају на увид лицу према којем је усмерена понуда у тренутку првог обраћања.

Министар ближе прописује садржину и облик потврде из става 2. овог члана.

На односе пуномоћника и трговца, односно пружаоца услуге потрошачима који нису уређени овим законом и подзаконским актима сходно се

примењују одредбе закона којим се уређују облигациони односи у делу који се односи на заступање.

Даљинска трговина

Члан 17.

Даљинска трговина је истицање понуде и закључење уговора за продају робе/услуге употребом једног или више средстава комуникације на даљину.

Електронска трговина је вид даљинске трговине која се остварује на начин да се робе/услуга нуди, наручује и продаје путем интернета.

Електронска трговина нарочито се обавља као:

- 1) продаја робе/услуга преко електронске продавнице (основни облик електронске трговине);
- 2) продаја робе/услуга преко електронске платформе која повезује трговце и потрошаче (продаја преко e-commerce платформе);
- 3) продаја робе преко електронске продавнице или преко електронске платформе, при чему се роба испоручује потрошачу директно од произвођача/велетрговца („dropshipping” облик електронске трговине).

Остала даљинска трговина обавља се путем других средстава комуникације, а нарочито као каталошка продаја, ТВ продаја, трговина посредством поште, штампаних пошиљки, рекламних материјала са наруџбеницом, телефона, текстуалних или мултимедијалних порука у мобилној телефонији и говорних аутомата.

Сматра се да страном лице обавља даљинску трговину у Републици Србији ако је усмерена на потрошаче у Републици Србији.

Даљинска трговина је усмерена на потрошаче у Републици Србији нарочито ако се:

- 1) користи језик у службеној употреби у Републици Србији или истиче цена у динарима и
- 2) нуди испорука робе на територији Републике Србије.

2. Посебне тржишне институције

Појам и врсте

Члан 18.

Посебне тржишне институције су посебни, уређени облици тржишта који организују сусрет продаваца и купаца робе/услуга, са циљем њене продаје или промоције.

Посебне тржишне институције су:

- 1) робна берза;
- 2) сајам;
- 3) привредне изложбе и традиционалне манифестације;
- 4) пијаца;
- 5) велетржница;
- 6) аукцијска кућа.

Посебне тржишне институције не могу да учествују ни као продавци ни као купци у трговини чији су организатори.

Робна берза

Члан 19.

Робна берза уређује се посебним законом.

Сајам

Члан 20.

Сајам је посебна тржишна институција која се бави организовањем сајамских изложби, као и пружањем пратећих услуга, а нарочито изнајмљивања, пројектовања и припремања изложбених места у сајамском простору, складиштења робе или издавања складишног простора, организовања или обављања превоза робе за излагаче, утовара, истовара и паковања робе, маркетиншких, угоститељских и других услуга у вези са организовањем сајамских изложби.

Сајам је правно лице, регистровано у Регистру привредних субјеката у складу са законом којим се уређује регистрација, које обавља сајамску делатност у нарочито намењеном простору (сајмишту).

Сајамска изложба из става 1. овог члана представља излагање робе у тачно одређеном временском периоду, на простору посебне намене (сајамски простор, сајмиште), од стране одређеног излагача, ради њеног представљања и упознавања заинтересованих купаца са том робом, односно услугама које тај излагач нуди.

Трговина на сајамској изложби сматра се трговином на продајном месту.

Сајам може да организује и друге културне и спортске приредбе и манифестације.

Привредне изложбе и традиционалне манифестације

Члан 21.

Привредне изложбе су изложбе робе/услуга, привременог или повремених карактера, ван сајамског простора.

Традиционалне манифестације су вашари, фестивали и друге манифестације на којима се у склопу културних, музичких, спортских и других друштвених активности, продаје одређена роба/услуге, а у складу са обичајима везаним за одвијање тих активности и за то подручје (нпр. „дани” појединих локалних производа, сабори и сл.).

Организатор привредних изложби или традиционалних манифестација је дужан да:

- 1) води евиденцију лица која излажу или продају робу/услуге;
- 2) обезбеди услове за присуство и рад надлежних инспекција за све време трајања изложбе или манифестације;
- 3) јасно обележи и издвоји простор на коме се одржава изложба или манифестација од околног простора;
- 4) видно истакне организатора и трајање изложбе или манифестације.

Евиденција из става 3. тачка 1) овог члана садржи податке о пословном имену, матичном броју и адреси седишта трговца и пружаоца услуге, односно уколико је трговац и пружалац услуге физичко лице податке о имену и презимену, адреси и броју из одговарајућег регистра, а ради ефикасног спровођења инспекцијског надзора.

На привредним изложбама и традиционалним манифестацијама дозвољена је продаја робе/услуге које су предмет и сврха организовања поменутих изложби и манифестација.

Привредна изложба и традиционална манифестација може трајати најдуже до 60 дана у току једне календарске године.

Трговина на овим привредним изложбама и манифестацијама сматра се трговином на продајном месту.

Време и место одржавања привредних изложби и традиционалних манифестација је у надлежности јединице локалне самоуправе.

Пијаца

Члан 22.

Пијаца је посебна тржишна институција која се бави организовањем трговине на мало, путем уређивања, одржавања и издавања специјализованог простора за обављање пијачне продаје робе, као и пратећих услуга.

Пијачна продаја обухвата продају робе нарочито на тезгама, боксовима или посебним продајним објектима, и то свежих пољопривредних и прехранбених производа, производа домаће радиности и занатских производа, друге робе широке потрошње, као и пружање пратећих услуга.

Пијаца је правно лице регистровано у Регистру привредних субјеката у складу са законом којим се уређује регистрација.

Продају на пијаци обављају трговци.

Пијаца је дужна да:

- 1) јасно обележи и издвоји пијачни простор од околног простора, као и да видно истакне дане и време пијачне трговине;
- 2) обезбеди вагу на којој се врши провера масе купљене робе (контролна вага), да је јасно означи на месту њеног налажења и да омогући лак приступ тој ваги;
- 3) обезбеди да продају робе на пијаци обављају искључиво трговци;
- 4) обезбеди услове за присуство и рад надлежних инспекција за све време пијачне трговине.

Актом надлежног органа јединице локалне самоуправе уређује се локација, опремање и одржавање пијаце, начин издавања пијачног простора, радно време и друга питања од значаја за рад пијаце.

Велетржница

Члан 23.

Велетржница је посебна тржишна институција која се бави организовањем трговине на велико, путем уређивања, одржавања и издавања специјализованог простора за излагање и продају воћа, поврћа и других пољопривредних и прехранбених производа, остале робе широке потрошње, као и пружање пратећих услуга, а нарочито складиштење робе, њена дорада, прерада, паковање и друге услуге у вези са руковањем и превозом.

Велетржница је правно лице регистровано у Регистру привредних субјеката у складу са законом којим се уређује регистрација.

Продају на велетржници обављају трговци.

На велетржници се обавља трговина на велико, а изузетно и трговина на мало под условима који су прописани за пијацу.

Аукцијска кућа

Члан 24.

Аукцијска кућа је посебна тржишна институција која организује куповину и продају робе путем јавног надметања.

Трговина јавним надметањем је продаја робе купцу који продавцу, поводом његовог јавног позива, истакне повољнију понуду у односу на остале учеснике у надметању.

Позив на продају је јаван ако је учињен на начин да за њега може да сазна већи број неодређених лица и ако садржи одређење робе, почетну цену и остале услове продаје.

Правила о јавном надметању ради продаје сходно се примењују и на јавно надметање ради куповине.

Аукцијска кућа је привредно друштво регистровано у Регистру привредних субјеката у складу са законом којим се уређује регистрација.

Трговац који организује продају робе јавним надметањем у своје име и за свој рачун не сматра се аукцијском кућом.

Општим актом аукцијске куће ближе се уређује начин и правила трговине јавним надметањем.

III. УСЛОВИ ЗА ОБАВЉАЊЕ ТРГОВИНЕ

1. Општи услови за трговину

Трговац и пружалац услуга

Члан 25.

Трговину могу да обављају правна лица и предузетници.

Трговину могу да обављају и:

- 1) пољопривредници, регистровани у складу са прописима којима се уређује пољопривреда;
- 2) лица која врше продају уловљене дивљачи, рибе, гљива, дивље флоре и фауне, и осталих шумских плодова, у складу са посебним прописима о лову, рибљем фонду, ветерини, заштити природе и шумама;
- 3) физичка лица која у виду занимања обављају делатност слободне професије уређену посебним прописима.

Минимални технички услови

Члан 26.

За обављање трговине на продајном месту морају бити испуњени минимални технички услови, који се односе на простор, опрему и уређаје.

Влада ближе прописује минималне техничке услове из става 1. овог члана.

Министар и министар надлежан за послове пољопривреде, ближе прописују минималне техничке услове за трговину на откупним местима.

Својства робе

Члан 27.

Роба у трговини мора да испуњава услове здравствене и опште безбедности, техничке захтеве, услове паковања (амбалаже), обележавања, заштите животне средине, односно друге услове утврђене овим законом и посебним прописима.

Цена

Члан 28.

Формирање цена на тржишту је слободно, осим за робу/услуге за које је законом утврђен другачији начин образовања цена.

Влада се у условима слободног формирања цена на тржишту стара да путем мера економске политике обезбеди стабилност тржишта и цена.

Ако је законом одређено да Влада даје сагласност на цене одређене робе/услуга, да утврђује критеријуме за њихово образовање или да их формира својом одлуком, Влада о тим питањима одлучује на предлог министра и министра надлежног за одговарајућу област.

Исправе о роби

Члан 29.

Трговац је дужан да поседује исправе о производњи, набавци и продаји робе нарочито са подацима о: пословном имену, адреси, ПИБ и матичном броју или броју пољопривредног газдинства (БПГ), односно броју из одговарајућег регистра произвођача или добављача; броју и датуму издавања исправе; називу, мерној јединици и количини робе; набавној цени робе; задужењу за властиту робу; продајној цени робе.

Робу у превозу морају да прате исправе које су у непосредној вези са њеним превозом и које нарочито садрже: број и датум исправе, пословно име, адресу, ПИБ и матични број или број пољопривредног газдинства (БПГ), односно број из одговарајућег регистра испоручиоца, примаоца и превозника (уколико га има), место и адресу објекта из кога се испоручује и у који се испоручује, име, презиме и потпис одговорних лица испоручиоца и превозника, назив робе и количину.

Трговац је дужан да поседује и исправе којима се потврђује испуњеност услова у погледу својства робе када је то прописано посебним прописима.

Исправе из овог члана могу бити у оригиналу или копији.

Исправе могу имати форму електронског документа.

Евиденција промета

Члан 30.

Трговац је дужан да води евиденцију промета робе на основу исправа из члана 29. овог закона.

За трговину на продајном месту води се евиденција за свако продајно место посебно.

За трговину личним нуђењем и трговину путем аутомата из члана 14. став 1. тачка 2) овог закона, евиденција се води на нивоу целокупне трговине тог трговца на тржишту Републике Србије.

За даљинску трговину евиденција се води на нивоу целокупне даљинске трговине тог трговца на тржишту Републике Србије или посебно за поједине организационе целине у складу са претходно донетом одлуком трговца.

Трговац је дужан да евиденцију из става 2. овог члана учини доступном на продајном месту.

Трговац је дужан да евиденцију из ст. 3. и 4. овог члана учини доступном на месту које се пријави министарству надлежном за послове трговине (у даљем тексту: Министарство).

Министар ближе прописује садржину, облик, начин вођења и место чувања евиденције из става 1. овог члана.

Ознака поверења

Члан 31.

Ознака поверења је ознака којом се трговац, односно пружалац услуге, роба/услуга истиче у односу на конкуренте, према унапред утврђеним критеријумима.

Издавалац ознаке поверења је правно лице које не обавља трговину робом/услугама на коју се ознака поверења односи, као и повезано лице у смислу закона којим се уређују привредна друштва.

Издавалац ознаке поверења може бити и државни орган, организација којој су поверена јавна овлашћења, орган аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе.

Услови издавања ознаке поверења, односно критеријуми за оцену својстава трговца, пружаоца услуге, робе/услуге и издавања ознаке, одређује издавалац ознаке својим актом.

Услови из става 4. овог члана морају бити у непосредној вези са трговцем, пружаоцем услуге, робом или услугом, обухватом робе/услуга на коју може да се односи и критеријума за издавање.

Издавалац ознаке поверења дужан је да трговцу, односно пружаоцу услуге изда акт о испуњености услова и критеријума из става 4. овог члана.

Издавалац ознаке поверења, односно трговац и пружалац услуге, дужни су да учине доступним акт из ст. 4. и 6. овог члана, сваком заинтересованом лицу, на месту продаје, путем интернета или на други начин којим се омогућава једноставан и бесплатан приступ том документу.

2. Посебни услови за обављање трговине на мало и пружање услуга потрошачима

Подаци о трговцу и пружаоцу услуге

Члан 32.

Трговац и пружалац услуге су дужни да на продајном месту видно истакну пословно име, матични број и адресу седишта.

Трговац и пружалац услуге који су физичка лица, дужни су да на продајном месту видно истакну име и презиме, адресу и број из одговарајућег регистра.

Трговац и пружалац услуге су дужни да на продајном објекту поред података из ст. 1. и 2. овог члана, видно истакну и адресу тог продајног објекта.

Ако трговац на продајном објекту истиче врсту трговинског формата, дужан је да продајни објекат класификују у складу са чланом 14. став 4. овог закона.

Трговац и пружалац услуге у даљинској трговини дужни су да потрошачу пре куповине учине доступним податке из ст. 1. и 2. овог члана.

Радно време

Члан 33.

Трговац и пружалац услуге самостално одређују радно време у складу са овим законом и посебним прописом јединице локалне самоуправе.

Трговац и пружалац услуге су дужни да на јасан, несумњив и лако уочљив начин истакну радно време на продајном месту, као и да се у сваком тренутку придржавају означеног радног времена.

У случају ванредних промена, прекида или других облика привременог престанка обављања трговине на одређеном продајном месту, трговац и пружалац услуге су дужни да те измене означе на начин из става 2. овог члана, пре престанка обављања трговине.

Декларација

Члан 34.

Роба у трговини на мало мора да има декларацију која садржи податке о називу и врсти робе, типу и моделу у складу са природом робе, количини израженој у јединици мере или комаду у складу са својствима робе, пословном имену произвођача, а за робу из увоза пословном имену увозника и земљи производње.

Произвођач, односно за робу из увоза увозник, дужан је да снабде робу декларацијом са тачним подацима из става 1. овог члана.

Подаци из декларације за робу која се налази у трговини на мало не могу да се мењају или уклањају.

Декларација мора да се истакне уочљиво на један од следећих начина:

1) на роби или на њеном паковању (укључујући привезак, етикету, алкицу, омот и сл.);

2) непосредно поред робе на месту продаје;

3) у каталогу или другом материјалу са понудом те робе који је бесплатно доступан потрошачима на продајном месту, пре куповине на начин на који се потрошачи не доводе у заблуду.

У даљинској трговини трговци су дужни да учине доступним податке из става 1. овог члана потрошачу пре куповине у облику и на начин који је непосредно и стално доступан.

Сви подаци из става 1. овог члана морају да буду наведени на јасан, лако уочљив и читљив начин, на српском језику, на ћириличком или латиничком писму.

Као земља производње у смислу става 1. овог члана, може да се наведе Европска унија (у даљем тексту: ЕУ), ако се роба производи у земљи која је чланица ЕУ.

Роба мора да буде означена ГТИН идентификацијом (бар-код), односно QR кодом.

Роба може да буде означена и подацима на страним језицима, као и жигом и другим подацима или пиктограмима, којима се ближе идентификују роба и њена својства.

Поред података из става 1. овог члана које садржи декларација, роба се декларише и у складу са посебним прописом којим се уређује декларисање и означавање.

Истицање цене

Члан 35.

Трговац је дужан да на јасан, несумњив, лако уочљив и читљив начин истакне продајну цену на роби односно амбалажи, непосредно поред робе или у случају даљинске трговине непосредно поред приказа или описа робе.

Трговац који обавља трговину на продајном месту у објекту у који потрошач не може да уђе или трговину личним нуђењем, дужан је да истакне продајну цену на начин из става 1. овог члана или на видном месту у ценовнику.

Продајна цена је коначна цена по јединици робе, укључујући порезе и дажбине.

Продајна цена се за претходно упаковану робу обрачунава за дату количину претходно упаковане робе.

Претходно упакована роба је роба упакована без присуства купца, при чему се количина те робе не може променити без промене паковања односно без отварања паковања при чему настаје видно оштећење.

Продајна цена се за робу која није упакована него се мери у присуству потрошача, обрачунава по килограму, литру, метру, квадратном метру, кубном метру или другој јединици мере која се уобичајено користи за одређену робу.

Трговац је дужан да за претходно упаковану робу истакне поред продајне цене и јединичну цену.

Јединична цена јесте коначна цена, укључујући и порез, по јединици мере, као што је килограм, литар, метар, квадратни метар, кубни метар или друга јединица мере која се уобичајено користи у промету одређене робе/услуге.

Јединична цена се не мора посебно истицати ако је једнака продајној цени.

Министар ближе прописује врсту робе за који се истиче јединична цена и начин истицања.

У продајном објекту у којем се обавља трговина на мало поред трговине на велико, трговац је дужан да јасно, на уочљив начин истакне продајну (малопродајну) цену и veleпродајну цену за сваку робу коју нуди на продају.

Трговац је дужан да уколико оглашава продајну цену робе, наведе и јединичну цену робе.

Пружалац услуге је дужан да на видном месту на јасан, несумњив, лако уочљив и читљив начин истакне само јединичну цену услуге (нпр. према сату, километру, киловат-сату и сл.).

Цена се истиче у динарима.

Изузетно од става 14. овог члана, трговац који обавља електронску трговину која је истовремено усмерена на потрошаче у Републици Србији и на

потрошаче у иностранству, може истицати цену и у страниј валути на начин којим се потрошачу даје могућност да изабере валуту у којој ће се приказати продајна цена робе/услуге из целокупне понуде тог трговца. У случају из овог става, трговац је дужан да обезбеди да се потрошачу који електронској трговини приступа из Републике Србије цена приказује прво у динарима.

Изузетно од ст. 14. и 15. овог члана, трговац може да истиче цену само у страниј валути у следећим случајевима:

1) са назнаком обрачунског курса, у трговини услугама у туризму које су у непосредној вези са иностранством, возилима односно у другим случајевима када је у складу са посебним прописима дозвољено истицање цене у Републици Србији у страниј валути, а плаћање се извршава у динарима;

2) ако се у складу са законом којим се уређује девизно пословање плаћање робе/услуге у Републици Србији може извршити и у девизама;

3) ако електронска трговина није усмерена на потрошаче у Републици Србији.

У случају из става 16. тачка 1) овог члана, трговац је дужан да при истицању и наплаћивању цене назначи и као обрачунски курс, примењује званични средњи курс динара.

Одредбе овог члана не примењују се на продају путем јавног надметања.

Продајни подстицаји

Члан 36.

Продајни подстицај је понуда робе/услуге под повољнијим условима у односу на редовну понуду, и то нарочито са сниженом ценом, посебним условима продаје, испоруке, са обећањем награде, са пратећим поклонима, у програмима лојалности, односно другим погодностима.

Понуда продајног подстицаја нарочито садржи:

- 1) врсту подстицаја;
- 2) прецизно и јасно одређење робе/услуге на коју се односи;
- 3) период важења подстицаја, са назнаком датума почетка и датума истека, а у случају распродаје саознаком „док трају залихе”;
- 4) све евентуалне посебне услове везане за остваривање права на подстицај.

Ако се продајни подстицај нуди за робу којој је умањена употребна вредност (роба са грешком, оштећење, пред истеком рока трајања и сл.), тај разлог се мора јасно и недвосмислено истаћи на продајном месту.

Ваучер, купон или друго средство, које се издаје ради остваривања права на подстицај, поред података из става 2. овог члана, мора да садржи и податке о издаваоцу, као и новчаној вредности или висини попушта.

Продаја робе/услуге у оквиру посебних програма лојалности (картице лојалности, сакупљање бодова и сл.) представља посебан продајни подстицај где трговац и пружалац услуге под јасно дефинисаним и објављеним условима одређеним погодностима награђују купце за њихову верност.

При понуди продајног подстицаја са пратећим поклоном, трговац може да користи речи „бесплатно”, „плати један, узми два”, „два за један” и сл. само ако купац не сноси никакав трошак осим неизбежног трошка испоруке.

Понуда пратећег поклона могућа је само ако трговац, односно пружалац услуге већ нуди робу/услугу без пратећег поклона.

Уколико се поклон односи на додатну количину претходно упакованог производа, јединична цена не сме да буде виша од јединичне цене производа без поклона и у том случају трговац сноси терет доказивања.

Промотивна продаја је продаја робе која се први пут уводи у понуду трговца и која се стога нуди по нижој цени од цене која ће бити формирана у редовној понуди.

Продаја са сниженом ценом

Члан 37.

Продаја са сниженом ценом може да буде:

- 1) распродаја;
- 2) сезонско снижење;
- 3) акцијска продаја.

У случају продаје робе/услуге са сниженом ценом, трговац, односно пружалац услуге је дужан да поред понуде продајног подстицаја, у складу са чланом 36. став 2. овог закона, на продајном месту јасно истакне и снижену и претходну цену.

Распродаја робе је продаја по нижој цени у односу на претходну цену, у случају престанка пословања трговца, престанка пословања у одређеним објектима или престанка продаје одређене робе.

Трговац је дужан да физички издвоји робу која је предмет распродаје од продаје робе под редовним условима. Од објављивања распродаје до краја њеног трајања трговац не сме да наручује и укључује у распродају нове количине робе која је предмет распродаје.

Сезонско снижење је продаја робе по сниженој цени након протекла сезоне и највише два пута годишње. Сезонско снижење започиње у раздобљу између 25. децембра и 10. јануара и 1. и 15. јула.

Сезонско снижење из става 5. овог члана може трајати највише 60 дана по сезонском снижењу.

Акцијска продаја је продаја робе/услуге по цени која је нижа од претходне цене те робе/услуге и траје не дуже од 31 дан.

Трговац и пружалац услуге који организују акцијску продају са роком важења до три дана не морају да истакну снижену и претходну цену, већ јасно одређење процента снижења.

Оглашавање продајних подстицаја

Члан 38.

Забрањено је оглашавање продајних подстицаја за робу које има у тако малој количини да је очигледно да се тиме намерава привлачење купаца ради навођења на куповину друге робе, осим ако није назначена јасно расположива количина на дан почетка продајног подстицаја.

Код оглашавања процента снижења, највећи проценат снижења може да се наведе уколико се односи на најмање једну петину робе у асортиману трговца на сваком продајном месту на који се продајни подстицај односи.

Код оглашавања процента снижења, највећи проценат снижења може да се наведе уколико се односи на најмање једну петину робе у асортиману трговца који обавља даљинску трговину или трговину личним нуђењем.

Забрањено је оглашавање продајних подстицаја којим се оглашава наводна распродаја или привидно снижење цене робе или услуга, обим снижења или сл, ако је ранија цена неистинито приказана или је роба/услуга била понуђена по ранијој цени у занемарљиво кратком периоду.

Ако се оглашавају роба или услуга по ценама повлашћеним за одређене категорије лица, за одређено подручје, продајно место и одређени период времена, мора се тачно означити категорија лица, подручје, продајно место и период за које цена важи.

Ако се у огласној поруци пореде цене робе или услуга различитог квалитета, односно цене робе са недостатком и без њега, мора се навести да је нижа цена условљена нижим квалитетом, односно недостатком.

На оглашавање продајних подстицаја, уколико овим законом није другачије прописано, примењују се одредбе закона којим се уређује оглашавање.

IV. ЗАШТИТА ТРЖИШТА И УНАПРЕЂЕЊЕ ТРГОВИНЕ

Привремене мере заштите тржишта

Члан 39.

Ради спречавања поремећаја на тржишту или отклањања штетних последица поремећаја на тржишту у погледу снабдевања робом и услугама од виталног значаја за живот и здравље људи и за рад привредних субјеката, установа и других организација од општег интереса, Влада може да одреди привремене мере које се односе на одређену врсту робе и услуга, одређену категорију трговаца, пружалаца услуга или потрошача, радно време, на потребу спровођења обавеза преузетих међународним уговором, на цене, као и на друге услове за обављање трговине, осим мера које се односе на увоз и извоз робе.

Влада ће одредити привремене мере из става 1. овог члана, као и временски период примене тих мера, сразмерно циљу и очекиваним резултатима, који не може бити дужи од шест месеци од дана одређивања привремене мере, односно најдуже до испуњења обавезе када је у питању спровођење обавеза преузетих међународним уговором, осим ако посебним законом није другачије одређено.

Подстицајне мере

Члан 40.

У циљу унапређења и развоја трговине и/или електронске трговине у Републици Србији, Влада може да одреди подстицајне мере које се нарочито односе на одређену категорију трговаца или пружалаца услуга, одређену врсту робе или услуга, облик и врсту трговине, као и начин обављања трговине.

Влада ближе уређује подстицајне мере из става 1. овог члана, као и временски период примене тих мера, сразмерно циљу и очекиваним резултатима њихове примене.

Непоштена тржишна утакмица

Члан 41.

Непоштена тржишна утакмица (нелојална конкуренција) је радња трговца или пружаоца услуге усмерена против другог трговца, пружаоца услуге, односно конкурента, којом се крше кодекси пословног морала и добри пословни обичаји и којом се проузрокује или може проузроковати штета другом трговцу, односно пружаоцу услуге (конкуренту), а нарочито:

1) изношењем неистинитих и увредљивих тврдњи о другом трговцу или пружаоцу услуге;

2) изношењем података о другом трговцу или његовој роби, пружаоцу услуге или услузи, који су усмерени на нарушавање угледа и пословања тог трговца или пружаоца услуга;

3) продајом робе са ознакама, подацима или обликом, којима се оправдано ствара забуна код потрошача у погледу извора, квалитета и других својстава те робе или услуге;

4) стицањем, коришћењем и одавањем пословне тајне без сагласности њеног имаоца, ради отежавања његовог положаја на тржишту;

5) обећање, односно давање поклона веће вредности, имовинских или других погодности другим трговцима или пружаоцима услуга, како би се њиховом даваоцу обезбедила предност у односу на конкуренте;

6) неовлашћено истицање ознаке квалитета, ознаке поверења или сличног знака од стране трговца.

Непоштена тржишна утакмица је забрањена.

Трговац и пружалац услуге који претрпи штету због радње непоштене тржишне утакмице, има право на накнаду те штете.

Тужбом због непоштене тржишне утакмице (нелојалне конкуренције), може се захтевати утврђивање радње непоштене тржишне утакмице, забрана њеног даљег вршења, отклањање насталих последица, као и накнада штете.

Оштећени трговац и пружалац услуге (конкурент) има право на накнаду материјалне штете, као и нематеријалне штете због повреде пословног угледа.

Суд ће досудити правичну новчану накнаду нематеријалне штете, ако нађе да околности случаја то оправдавају, а нарочито значај, трајање и интензитет повреде, ефекат повреде на пословање тужиоца, значај повређеног добра и циљ коме служи та накнада штете, као и томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Тужба се може поднети у року од шест месеци од сазнања за штету и штетника, а најкасније у року од три године од окончања радње.

Суд може наредити да се пресуда којом се усваја тужбени захтев, објави у „Службеном гласнику Републике Србије”, на трошак штетника.

Поступак по тужби због непоштене тржишне утакмице је хитан.

Недозвољена спекулација

Члан 42.

Забрањене су радње трговца којима је циљ, односно последица значајан поремећај на тржишту, као и спречавање или отежавање спровођења прописаног ограничења обављања трговине из члана 39. овог закона, а нарочито прикривањем одређене робе, ограничавањем или обустављањем

њене продаје, закључивањем привидних уговора о продаји одређене робе којима се битно мења понуда или тражња и ниво цена на тржишту (недозвољена спекулација).

Забрана пирамидалне трговине

Члан 43.

Забрањено је организовање, обављање, рекламирање и подстицање пирамидалне трговине.

Пирамидална трговина, у смислу овог закона, представља трговину којом се купцима омогућава куповина робе или услуге искључиво од лица укључених у ланац или мрежу препродаје робе или услуга (чланови мреже), и то када продавац условљава куповину:

1) обавезом плаћања чланарине или друге накнаде организатору мреже или другом члану мреже;

2) обавезом куповине исте или друге робе у количини или вредности за које продавац зна или мора знати да су неразумно високе;

3) обавезом налажења других лица која ће се бавити препродајом робе из понуде продавца, ако је право на награду за налажење тих лица условљено претходним плаћањем или давањем посебне накнаде продавцу.

Праћење трговине и тржишта

Члан 44.

Министарство прибавља од трговаца и државних органа податке о трговини и трговинској мрежи, ради иницирања и праћења ефеката мера економске политике у области тржишта и трговине.

Трговац је дужан да достави Министарству податке из става 1. овог члана, о којима се не води службена евиденција у складу са другим прописом, једном годишње, најкасније до 31. марта са стањем на дан 31. децембар претходне године.

Подаци из става 1. овог члана дају се у електронској форми.

Прибављени подаци и извештаји се дају на захтев и по потребама државних органа, ради обликовања економске политике, разматрања и доношења мера развоја и заштите структуре тржишта, као и за друге потребе у складу са законом.

Ако подаци из става 1. овог члана представљају пословну тајну у смислу закона којим се уређује заштита пословне тајне, трговац је дужан да обавести Министарство о томе.

Влада ближе прописује облик и садржину обрасца, начин за доставу и чување података из става 1. овог члана.

V. НАДЗОР

Појам

Члан 45.

Надзор над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона, спроводи Министарство, као и други државни органи у складу са својим делокругом уређеним посебним прописима.

Инспекцијски надзор

Члан 46.

Инспекцијски надзор над спровођењем овог закона и прописа донетих на основу овог закона врше:

- 1) Министарство, преко тржишних инспектора;
- 2) јединице локалне самоуправе, преко комуналних инспектора у делу надзора над трговином личним нуђењем, трговином из члана 14. став 1. тач. 2) и 3) овог закона, изузев киоска, као и у погледу истицања и придржавања радног времена и истицања података из члана 32. ст. 1- 3. овог закона;
- 3) други државни органи у складу са својим делокругом, према посебним прописима.

Послове из става 1. тачка 2) овог члана, јединице локалне самоуправе обављају као поверене послове.

Главни тржишни инспектор руководи пословима инспекцијског надзора који обављају тржишни инспектори, као и послове координације, односно размене података у вези са обављањем тржишног надзора.

Лице које обавља послове тржишног инспектора мора да има стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године, односно друге услове одређене законом који уређује права и дужности државних службеника, другим прописом и актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству, као и положен испит за инспектора, у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор и посебан стручни испит за тржишног инспектора.

Главни тржишни инспектор, поред услова из става 4. овог члана, мора да испуњава услове за рад на положају, у складу са законом којим се уређују права и дужности државних службеника и услове за руководиоца инспекције, у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор.

Комунални инспектор који обавља послове надзора из става 1. тачка 2) овог члана, мора да има положен испит за инспектора, у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор и посебан стручни испит за тржишног инспектора.

Програм и начин полагања посебног стручног испита за тржишног инспектора уређује министар.

На питања инспекцијског надзора над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона, која нису посебно уређена овим законом, примењује се закон којим се уређује инспекцијски надзор.

Службена легитимација и опрема

Члан 47.

Тржишни инспектор приликом вршења надзора има службену легитимацију, значку и одговарајућу врсту одеће, обуће и опреме.

Министар прописује изглед значке и одговарајућу врсту одеће, обуће и опреме коју носи тржишни инспектор.

Овлашћења тржишног инспектора

Члан 48.

У вршењу инспекцијског надзора, тржишни инспектор има овлашћење да:

1) прегледа пословни простор, односно простор у којем се обавља трговинска делатност;

2) врши увид у пословне књиге, евиденције, исправе, електронске документе, као и у другу документацију у вези са обављањем трговине, а коју није могао да прибави по службеној дужности, као и да је копира или на други начин преузме;

3) врши идентификацију лица која обављају трговинску делатност, путем увида у личну исправу или другу јавну исправу са фотографијом;

4) узима писане и усмене изјаве лица која обављају трговину, односно сведока или службених лица, као и да позива ова лица да дају изјаве, о питањима од значаја за предмет надзора;

5) фотографише, врши видео-снимање простора у којем се врши надзор, односно робе и других предмета који су предмет надзора;

6) врши преглед возила, у случају сазнања да је то возило у функцији обављања трговине;

7) одређује, односно узима узорке робе и других предмета;

8) прикупља податке релевантне за предмет надзора;

9) наложи попис робе, односно евиденцију промета;

10) затражи од надлежног суда да донесе одлуку којом се дозвољава увиђај у стамбеном и пратећем простору, односно налог за претрес стамбеног или пратећег простора у случају сазнања односно сумње да се у том простору обавља недозвољену делатност;

11) захтева асистенцију полиције, односно комуналне полиције, ако основано процени да је то потребно према приликама одређеног случаја;

12) обави прикривену куповину;

13) предузима друге радње у складу са законом.

Под пословним простором из става 1. тачка 1) овог члана, сматра се и стан, пратећа просторија или други простор стамбеног карактера, који је регистрован као седиште или као место у којем се обавља делатност, у складу са прописима о регистрацији привредних субјеката, односно другим прописима којима се уређују посебне делатности.

Прикривена куповина

Члан 49.

Прикривена куповина обавља се на начин који је предвиђен прописима коју регулишу инспекцијски надзор.

Налог за инспекцијски надзор који садржи навођење метода прикривене куповине, са прописаним елементима и образложењем, издаје лице овлашћено за издавање налога за инспекцијски надзор.

По обављеној прикривеној куповини у даљинској трговини, тржишни инспектор не предочава надзираном субјекту службену легитимацију, док му

налог за службени надзор може доставити електронским путем, са званичне службене електронске адресе.

Дужности тржишног инспектора

Члан 50.

У вршењу инспекцијског надзора, тржишни инспектор је дужан да:

1) у писаном облику обавести надзираног субјекта о предстојећем инспекцијском надзору, на прописан начин и у прописаном року, осим у случајевима изузетака који су прописани законом којим се уређује инспекцијски надзор;

2) пре почетка обављања радњи у контроли, предочи службену легитимацију и уручи надзираном субјекту налог за инспекцијски надзор, односно покаже му налог и предочи његову садржину када надзирани субјекат одбије уручење налога за инспекцијски надзор;

3) инспекцијски надзор, надзираног субјекта који је правно лице, предузетник или други организациони облик преко кога физичко или правно лице обавља делатност или врши активност, врши у радно време тог надзираног субјекта, осим у ситуацијама које су предвиђене законом;

4) се придржава граница свог овлашћења;

5) се придржава садржаја предмета налога и времена планираног трајања инспекцијског надзора, осим у случајевима изузетака који су прописани законом;

6) у вршењу инспекцијског надзора према организационој јединици надзираног субјекта, све податке у погледу заједничких елемената, општих аката и процеса надзираног субјекта ако су потребни, прибави преко инспекције надлежне према месту седишта надзираног субјекта;

7) у случају увиђаја у стамбеном простору, прибави писану одлуку надлежног суда или писани пристанак власника или корисника простора и спроведе увиђај најкасније у року од 15 дана од дана издавања одлуке надлежног суда;

8) потписом инспектора и надзираног субјекта, односно присутног лица овери контролне листе из инспекцијског надзора које су прописане садржине са чињеницама констатованим у њима и такве уручи контролисаном субјекту као саставни део записника;

9) предузме, предложи и одреди мере или радње за које је овлашћен;

10) изда потврду надзираном субјекту о одузетим предметима;

11) одмах пошто утврди да субјекат нерегистровано обавља делатност донесе решење о изрицању мера и одузме робу која је затечена код нерегистрованог субјекта;

12) обезбеди да све копије документације, које су у функцији предмета инспекцијског надзора, буду верне оригиналу;

13) поднесе пријаву надлежном органу, односно захтев за покретање прекршајног поступка или изда прекршајни налог за кажњиве радње;

14) води евиденцију о инспекцијском надзору у електронској форми кроз управљачки информационал систем;

15) са одузетим предметима поступа у складу са законом;

16) не изрекне меру према надзираном субјекту, ако је исти поступио према акту о примени прописа у погледу предмета акта о примени прописа, а да није дошло до остварења изузетних услова за изрицање мера у складу са законом;

17) похађа предвиђене обуке и друге облике стручног усавршавања за обављање инспекцијског надзора;

18) поступа професионално, у складу са кодексом понашања државних службеника, са уважавањем и поштовањем према лицима која се појављују у поступку инспекцијског надзора, као и да поштује начело сразмерности у погледу начина предузимања радњи у поступку, тако да се сметње у обављању пословања сведу да нужну меру;

19) се уздржи од обављања привредне или друге делатности и послова за себе или другог послодавца из области у којој врши инспекцијски надзор, учествовања у раду стручних група или тела надзираних субјеката, односно лица која подлежу инспекцијском надзору или од обављања друге службе, послова и поступака који су у супротности са положајем и улогом инспектора и штете његовој самосталности и вршењу посла.

Повреда радне дужности из става 1. тач. 4), 9), 13) и 19) овог члана, представљају теже повреде радних дужности.

Овлашћења и дужности комуналног инспектора

Члан 51.

У обављању послова из члана 46. став 1. тачка 2) овог закона, комунални инспектор има иста овлашћења и дужности као тржишни инспектор, у складу са овим законом.

Мере у поступку инспекцијског надзора

Члан 52.

У вршењу инспекцијског надзора, тржишни инспектор је овлашћен да изрекне следеће мере:

- 1) превентивне мере;
- 2) отклањање утврђене незаконитости;
- 3) привремену забрану трговине одређеном робом, односно вршења одређене услуге;
- 4) привремено затварања продајног објекта;
- 5) привремену забрану обављања трговине личним нуђењем;
- 6) привремену забрану обављања даљинске трговине;
- 7) одузимање робе.

Трошкови везани за спровођење прописаних мера падају на терет лица против којег је мера одређена.

Отклањање незаконитости

Члан 53.

Ако открије незаконитост у пословању или поступању надзираног субјекта, тржишни инспектор ће записником о инспекцијском надзору наложити отклањање утврђене незаконитости са примереним роком за отклањање незаконитости.

Рок из става 1. овог члана не може бити краћи од 24 сата, ни дужи од два месеца, осим ако је за одређену незаконитост или повреду закона овим или посебним законом другачије прописано.

Ако инспектор утврди да је надзирани субјект предузео мере које су му наложене и отклонио незаконитост, окончава поступак инспекцијског надзора достављањем надзираном субјекту записника у коме се наводи да су отклоњене незаконитости у његовом пословању или поступању.

Ако надзирани субјект у остављеном року не отклони утврђену незаконитост, инспектор доноси решење којим изриче меру за отклањање незаконитости и штетних последица и испуњења прописаних обавеза са примереним роком из става 2. овог члана.

Инспектор може без одлагања донети решење којим изриче мере за отклањање незаконитости, без претходног указивања на незаконитост и остављања рока за отклањање незаконитости и штетних последица и испуњавање прописаних обавеза, ако то налаже неопходност предузимања хитних мера ради спречавања или отклањања непосредне опасности по живот или здравље људи, животну средину или биљни или животињски свет, услед небезбедног и неусаглашеног производа, ради спречавања поремећаја на тржишту или отклањања штетних последица поремећаја на тржишту у погледу снабдевања робом и услугама од виталног значаја за живот и здравље људи и за рад привредних субјеката, установа и других организација од општег интереса.

Инспектор може истовремено изрећи више мера за отклањање незаконитости.

Мера отклањања незаконитости не искључује истовремену примену других мера прописаних законом.

Привремена забрана трговине одређеном робом, односно пружање одређене услуге

Члан 54.

Тржишни инспектор ће изрећи меру привремене забране трговине одређеном робом, односно вршења одређене услуге, ако се утврди да нису испуњени прописани услови за трговину том робом, односно услугом.

Забраном из става 1. овог члана забрањује се стављање на тржиште, укључујући нуђење, излагање, испоручивање и чињење доступним робе, односно на други начин онемогућава продаја робе која је предмет забране.

Роба која је предмет забране може бити одређена по врсти, серији, комаду, количини, односно на други начин идентификације робе која не испуњава прописане услове за стављање у промет.

Забраном из става 1. овог члана налаже се престанак вршења одређене услуге, односно забрањује почетак пружања одређене услуге која је предмет забране, укључујући забрану продаје робе која прати пружање услуге.

Лице коме је изречена мера привремене забране трговине одређеном робом, односно вршења одређене услуге, не може исту ставити на тржиште, извести, уништити на одговарајући начин или располагати на било који начин, односно наставити вршење услуге, док тржишни инспектор у потврђујућем ванредном инспекцијском надзору не потврди да су отклоњени разлози због којих је изречена мера из става 1. овог члана, односно да је роба трајно уклоњена са тржишта.

Привремено затварање продајног објекта

Члан 55.

Тржишни инспектор ће изрећи меру привременог затварања продајног објекта:

- 1) ако продајни објекат не испуњава прописане услове за трговину која се у њему обавља;
- 2) ако не испуњава услове из члана 25. овог закона;
- 3) ако се не поступи по налогу за отклањање незаконитости из члана 53. овог закона, у остављеном року, у односу на продајни објекат у којем су утврђене те неправилности;
- 4) ако поступи супротно мери забране трговине одређене робе/услуге из члана 54. овог закона.

Меру из става 1. овог члана може да изрекне Главни тржишни инспектор, ако не постоји стварна могућност за обављање контроле у том објекту, односно ако поступајући тржишни инспектор буде спречен или онемогућен да спроведе контролу.

Привремено затварање продајног објекта се одређује до отклањања утврђене неправилности, односно до спровођења контроле у смислу става 1. тачка 3) овог члана, а најдуже до шест месеци.

Мера из става 1. овог члана спроводи се затварањем продајног објекта, истицањем решења којим је одређена мера и печатењем улаза у тај објекат.

Привремена забрана обављања трговине личним нуђењем

Члан 56.

Тржишни инспектор ће изрећи меру привремене забране обављања трговине личним нуђењем ако се утврди повреда услова прописаних овим законом.

Забрана из става 1. овог члана може да се односи на одређени облик трговине личним нуђењем, одређену врсту робе, подручје, лица која обављају трговину, односно друге услове у погледу којих је утврђена повреда овог закона.

Мера из става 1. овог члана одређује се у трајању до испуњења прописаних услова, а најдуже шест месеци.

Привремена забрана обављања даљинске трговине

Члан 57.

Тржишни инспектор ће изрећи меру привремене забране обављања даљинске трговине ако се утврди повреда услова прописаних овим законом.

Забрана из става 1. овог члана може да се односи на одређени облик даљинске трговине, одређену врсту робе, подручје, лица која обављају трговину, односно друге услове у погледу којих је утврђена повреда овог закона.

Мера из става 1. овог члана одређује се у трајању до испуњења прописаних услова, а најдуже шест месеци.

Одузимање робе

Члан 58.

Тржишни инспектор ће одузети робу лицу:

- 1) које затекне у обављању трговине, односно у припреми робе ради стављања у промет, а које није трговац у смислу овог закона;
- 2) које обавља трговину личним нуђењем, трговину из члана 14. ст. 2) и
- 3) овог закона, изузев киоска, супротно мери привремене забране обављања трговине из чл. 54. и 56. овог закона.

Предмет мере одузимања из овог члана је роба која се затекне на месту и у време обављања контроле, и то роба која је стављена у промет, односно припремљена ради стављања у промет (ускладиштена, спремљена и сл.), која се налази у поседу лица из става 1. овог члана, без обзира на податке о својини на тој роби и друге податке из исправа које прате робу.

Приликом одузимања робе, издаје се потврда са подацима о врсти и количини одузете робе.

Роба која се затекне на месту контроле, а која је очигледно напуштена, уклања се и има својство одузете робе, о чему се доноси решење.

Инспектор је дужан да у случају одузимања робе из става 4. овог члана истакне решење којим је изрекао мере видно на објекту или месту које је било предмет инспекцијског надзора, чиме се сматра да је извршена уредна достава, што се констатује у записнику о инспекцијском надзору.

Чување, продаја, уступање без накнаде и уништавање одузете робе

Члан 59.

Инспекција обезбеђује чување одузете робе.

Ако су одузети предмети подложни кварењу или ако су трошкови чувања предмета знатни тржишни инспектор ће одредити да се они продају, ако ови предмети испуњавају прописане услове за стављање на тржиште и о томе обавештава лице, односно организациону јединицу за вођење одговарајућег поступка, тржишни инспектор сачињава видео или фотографски запис ове робе.

Одузету робу која испуњава прописане услове за стављање на тржиште по коначности решења о одузимању, продаје орган преко чијих инспектора је одузета роба.

Средства остварена продајом робе, из става 2. овог члана, по одбитку трошкова, уплаћују се у буџет Републике Србије, ако је роба одузета преко тржишних инспектора, односно у буџет јединице локалне самоуправе, ако је одузета преко комуналне инспекције.

Влада, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе, може робу из става 2. овог члана и робу чија продаја није могућа, уступити без накнаде за хуманитарне сврхе државним органима, установама социјалне заштите, васпитно-образовним установама, установама културе, хуманитарним организацијама и другим корисницима хуманитарне помоћи, као и за друге оправдане сврхе.

Ако се проценом утврди да продаја одузете робе није економски оправдана или ако продаја те робе из других разлога није стварно или правно могућа, односно ако је уништавање одузете робе предвиђено посебним

прописима, уништава се на начин и под условима који омогућавају ефикасност и безбедност поступања, по коначности решења о одузимању.

Трошкове уништавања робе сноси лице којем је та роба одузета.

Влада ближе уређује уступања одузете робе без накнаде.

Министар ближе уређује уништавање, начин и услове продаје одузете робе.

Престанак правног дејства мере

Члан 60.

Правно дејство мере из члана 52. став 1. тач. 2)-6) овог закона престаје да важи када се утврди да су отклоњени разлози за изрицање мере.

Правно дејство мере престаје да важи по сили закона, протеком најдуже законског рока за одређену меру.

Покретање поступка инспекцијског надзора

Члан 61.

Поступак инспекцијског надзора у смислу овог закона врши се по службеној дужности или по захтеву странке.

Инспекцијски надзор почиње кад тржишни инспектор уручи надзираном субјекту, односно присутном лицу налог за инспекцијски надзор.

Ако надзирани субјекат, односно присутно лице одбија уручење налога за инспекцијски надзор, сматра се да инспекцијски надзор почиње показивањем налога и предочавањем његове садржине надзираном субјекту, односно присутном лицу.

Када у складу са законом налог за инспекцијски надзор није издат, инспекцијски надзор почиње предузимањем прве радње тржишног инспектора с тим циљем.

Пријаве повреде закона, односно друге информације и акти другог назива поднети ради иницирања инспекцијског надзора, имају дејство иницијативе за покретање поступка, а подносиоци тих иницијатива, немају својство странке у поступку који се може покренути на основу те иницијативе.

Записник

Члан 62.

О свим радњама у поступку инспекцијског надзора од значаја за утврђивање чињеничног стања, тржишни инспектор саставља записник, у складу са законом о којим се уређује општи управни поступак и законом којим се уређује инспекцијски надзор.

О питањима која нису од непосредног значаја за утврђивање чињеничног стања, тржишни инспектор саставља службену белешку.

Записник се доставља странци у складу са законом одмах по окончању радње у поступку, а ако то није могуће, најкасније у року од осам радних дана од дана извођења радње у поступку.

Дигитализација списка предмета

Члан 63.

Списи предмета инспекцијског надзора, као и поједине исправе у списима могу да се воде у облику електронског документа у складу са законом који уређује електронски документ.

Обезбеђење доказа

Члан 64.

Ради обезбеђења доказа, тржишни инспектор може привремено одузети одређене предмете (ствари, опрему, исправе и сл.), који су у непосредној вези са утврђивањем чињеничног стања у поступку инспекцијског надзора.

О обезбеђењу доказа, које се врши по службеној дужности, доноси се закључак.

Рок за доношење решења

Члан 65.

Ако утврди незаконитост и на записник наложи отклањање незаконитости, а надзирани субјект не отклони утврђену повреду у остављеном року, тржишни инспектор ће донети решење у складу са својим овлашћењем, у року од пет дана од дана издавања записника о контролном инспекцијском надзору.

Ако утврђена незаконитост захтева да се без одлагања донесе решење којим се изриче мера за отклањање незаконитости, без претходног налагања отклањања незаконитости на записник, као и мере из члана 52. став 1. тач. 3) - 7) овог закона, тржишни инспектор ће донети решење у складу са својим овлашћењем, најкасније у року од осам радних дана од дана достављања записника.

У случају предузимања мера против нерегистрованог субјекта решење се доноси одмах пошто инспектор утврди да субјект нерегистровано обавља делатност.

Жалба

Члан 66.

Против решења тржишног инспектора, односно комуналног инспектора, допуштена је жалба министру у року 15 дана од дана пријема решења.

Решење министра је коначно у управном поступку, и против њега може да се покрене управни спор.

Жалба не одлаже извршење решења којим се изриче мера из члана 54. и чл. 56 - 58. овог закона.

VI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 67.

Новчаном казном од 50.000,00 до 200.000,00 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) не води евиденцију промета на потпун и прописан начин (члан 30);
- 2) нема истакнуте податке о трговцу, односно пружаоцу услуга потрошачима, или податке о продајном објекту (члан 32);

- 3) не истакне радно време или се не придржава означеног радног времена (члан 33);
- 4) продаје робу са неуредном или непрописном декларацијом (члан 34);
- 5) не истакне цену у складу са чланом 35. овог закона;
- 6) не достави податке у складу са чланом 44. овог закона.

За радње из става 1. овог члана казниће се физичко лице или одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 5.000,00 до 20.000,00 динара.

За радње из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 10.000,00 до 50.000,00 динара.

Члан 68.

Новчаном казном од 500.000,00 до 2.000.000,00 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) обавља трговину на продајном месту које није одређено актом надлежног органа јединице локалне самоуправе у складу са чланом 14. став 5. овог закона;
- 2) обавља трговину личним нуђењем супротно одредбама члана 16. овог закона;
- 3) обавља делатност сајма, организатора привредних изложби и традиционалних манифестација, пијаце, велетржнице или аукцијске куће, супротно чл. 20 - 24. овог закона;
- 4) обавља трговину супротно члану 26. овог закона;
- 5) не поштује одлуку Владе о ценама из члана 28. став 3. овог закона;
- 6) не поседује одговарајуће исправе које прате робу на прописан начин (члан 29);
- 7) не води евиденцију промета (члан 30);
- 8) издаје или истиче ознаку поверења супротно члану 31. овог закона;
- 9) продаје робу без декларације (члан 34);
- 10) нуди робу, односно услуге потрошачима са нарочитим продајним подстицајима супротно чл. 36. и 37. овог закона;
- 11) оглашава продајне подстицаје супротно члану 38. овог закона;
- 12) не поштује привремене мере заштите тржишта у складу са чланом 39. овог закона;
- 13) обавља шпекулацију (члан 42);
- 14) организује, обавља, рекламира или подстиче пирамидалну трговину (члан 43);
- 15) поступи супротно мери забране трговине одређене робе, односно вршења одређене услуге или располаже робом, односно настави вршење услуге, док тржишни инспектор у потврђујућем ванредном инспекцијском надзору не потврди да су отклоњени разлози због којих је изречена мери забране трговине одређене робе, односно вршења одређене услуге, односно да је роба трајно уклоњена са тржишта (члан 54);
- 16) поступи супротно мери привременог затварања продајног објекта (члан 55);

17) поступи супротно мери привремене забране обављање трговине личним нуђењем (члан 56);

18) поступи супротно мери привремене забране обављање даљинске трговине (члан 57);

За радње из става 1. овог члана казниће се физичко лице или одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 50.000,00 до 150.000,00 динара.

За радње из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 50.000,00 до 500.000,00 динара.

Уз прекршајну казну из става 1. овог члана, правном лицу се може изрећи и заштитна мера забране обављања одређене делатности у трајању од шест месеци до две године, као и заштитна мера јавног објављивања пресуде.

Уз прекршајну казну из става 2. овог члана, одговорном лицу у правном лицу може се изрећи заштитна мера забране да врши одређене послове у трајању од три месеца до једне године.

Уз прекршајну казну из става 1. овог члана, предузетнику и физичком лицу се може изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању од шест месеци до две године.

Члан 69.

Новчаном казном од 50.000,00 до 500.000,00 динара казниће се физичко лице ако обавља трговину робом/услугом, а није трговац, односно пружалац услуге у смислу члана 25. овог закона.

Уз прекршајну казну из става 1. овог члана, физичком лицу се може изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању од шест месеци до две године.

Члан 70.

Прекршајни поступак за прекршаје из чл. 67. и 68. овог закона не може се покренути нити водити ако протекну две године од дана када је прекршај учињен.

Прекршајни поступак за прекршај из члана 69. овог закона не може се покренути нити водити ако протекну три године од дана када је прекршај учињен.

На питања застарелости покретања и вођења прекршајног поступка која нису уређена овим законом примењују се одредбе закона којим се уређују прекршаји.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 71.

На предмете инспекцијског надзора који нису окончани до дана ступања на снагу овог закона, примењиваће се одредбе закона по којем су започети.

До доношења подзаконских аката на основу овлашћења из овог закона примењиваће се подзаконски акти донети до дана ступања на снагу овог закона, осим одредаба које су у супротности са овим законом.

Подзаконски акти који се доносе на основу овог закона биће донети у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 72.

Даном почетка примене овог закона престају да важе одредбе:

1) Закона о трговини („Службени гласник РС”, бр. 53/10, 10/13 и 44/18 - др. закон);

2) члана 16. и члана 78. став 1. тачка 6) Закона о оглашавању („Службени гласник РС”, број 6/16).

Члан 73.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тачка 6. Устава Републике Србије, којим се утврђује да Република Србија, уређује и обезбеђује, између осталог, јединствено тржиште, правни положај привредних субјеката и систем обављања појединих привредних и других делатности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Развој трговинског, а посебно малопродајног сектора привреде има директан и индиректан ефекат на остале економске секторе и њихове учеснике. Модернизација и раст малопродајног сектора директно прелива и на развој свих осталих сектора привреде. У званичним документима Европске уније истиче се да „малопродаја представља кључну везу између произвођача и финалних потрошача”, али и да такође „има главни утицај на окружење обезбеђујући директне везе између развоја руралних и урбаних подручја, на кориснике и понуђаче логистичких и транспортних услуга, на употребу енергије, на субјекте који се баве отпадом, као и на међуграничне купце производа”.

У трговини је запослено око 19% од укупног броја запослених. Удео трговине у БДП-у креће се око 10%.

Делатност трговине институционално је уређена Законом о трговини („Службени гласник РС”, бр. 53/10 и 10/13 – у даљем тексту: Закон) којим су уређени услови за обављање ове делатности.

Законом о трговини („Службени гласник РС”, број 53/10) спроведене су значајне измене у погледу општих услова за обављање трговине на унутрашњем тржишту, уведена је савремена номенклатура и класификација облика и начина трговине, нови институти (трговински формат, посебне тржишне институције и сл.), као и правни оквир за унапређење трговине, нарочито ради успостављања и очувања повољне структуре трговинских објеката и развој предузетништва, а све у циљу развоја тржишне утакмице и равноправности трговаца. Спроведена је реформа инспекцијског надзора који врши тржишна инспекција, новим организационим и процесноправним законским решењима, у правцу изградње савременог и ефикасног система контроле поштовања прописаних услова у промету робе и услуга, који истовремено обезбеђује правну сигурност субјеката у том промету.

Примена је показала да одређене одредбе треба преиспитати. Потреба да се одговори захтевима праксе који су се појавили током примене условили су потребу за доношењем осавремењеног прописа. Министарство трговине, туризма и телекомуникација је 2016. године формирало Радну групу за израду анализу прописа из делокруга рада министарства, а нарочито прописе који уређују функционисање тржишта. Радна група је извршила анализу Закона и утврдила да је потребно урадити измене великог броја чланова како би се обезбедила ефикаснија примена закона и несметаног функционисања тржишта.

У циљу бољег разумевања и прегледности закона било је потребно урадити нову систематику и поделу Закона.

Направљена је нова подела трговине која је усклађена са правима и обавезама у Закону о заштити потрошача. Било је неопходно одредити где се у систему налази продаја путем тезге, штандови, киосци, специјализована возила и сл.

Имајући у виду да Интернет продаја има све веће учешће у укупном малопродајном промету јавила се потреба за њеним детаљнијим регулисањем. Њеним развојем јављају се и одређене девијације услед непрецизних законских решења, па је било неопходно предвидети адекватне механизме којима ће се ово понашање санкционисати.

Осим тога, у међувремену су усвојени хоризонтални прописи којима се на општи начин регулише поступак инспекцијског надзора и правила општег управног поступка.

Законом о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, број 36/15) је прописано у члану 4. став 4. да се у поступку вршења инспекцијског надзора и службене контроле који произлазе из посебних закона, потврђених међународних уговора или усклађивања законодавства Републике Србије правним тековинама Европске уније непосредно примењују одредбе посебног закона, ако су у одређеним областима инспекцијски надзор и службена контрола тим законом уређени друкчије. Међутим, у прелазним и завршним одредбама овог закона у члану 69. је у циљу хармонизације и уједначавања унутрашњег законодавног оквира, предвиђена обавеза и поступак усаглашавања посебних прописа са овим законом.

Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС”, број 18/16) регулише управни поступак као скуп правила која државни органи и организације, органи и организације покрајинске аутономије и органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења примењују када поступају у управним стварима. Сходно члану 3. овај закон се примењује на поступање у свим управним стварима, а поједина питања управног поступка могу посебним законом да се уреде само ако је то у појединим управним областима неопходно, ако је то у сагласности са основним начелима одређеним овим законом и не смањује ниво заштите права и правних интереса странака зајемчених овим законом. У вези са наведеним у члану 214. је прописано да се посебни закони којима су уређена поједина питања управног поступка у појединим управним областима усклађују са одредбама овог закона.

На основу претходно наведеног разлог за законодавну интервенцију био је и усклађивање са Законом о инспекцијском надзору и Законом о општем управном поступку.

Будући да је због наведеног усклађивања било неопходно извршити интервенцију у више од половине одредаба у важећем Закону, а у складу са

Јединственим методолошким правилима за израду прописа, неопходно је било да се предложи нови закон који уређује делатност трговине.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Прва глава - Основне одредбе

Чл. 1. до 3. Предлога закона дефинишу се предмет закона, примена, као и значење појединих израза употребљених у закону.

У односу на важећи Закон јавила се потреба да се уведу нове дефиниције и постојеће усагласе. Пре свега, дефинисан је појам робе. Право познаје ствари које могу бити у промету, међутим како се у овом закону и у многим другим користи појам робе било је веома важно увести ту дефиницију. Такође, новину представља и појам електронске платформе и електронске продавнице.

Чл. 4. до 9. Предлога закона прописана су начела трговине: начело слободе трговине, начело равноправности и забране дискриминације, начело јединственог тржишта, начело поштења, начело стабилности и снабдевености и начело сразмерности.

Друга глава – Трговина

Члан 10. Предлога закона одређује дефиницију трговине у смислу овог закона, и то као промет робе, односно услуга, у циљу остваривања добити. На овај начин се свеобухватно уређују општи услови обављања промета робе и услуга, односно сви комерцијални послови и друге пословне активности на унутрашњем тржишту Републике Србије.

У чл. 11. до 13. Предлога закона уређена је основна класификација трговине, као трговине на велико, трговине на мало и пружање услуга потрошачима.

Према овим одредбама, трговина на велико (велепродаја, велетрговина) је скуп свих пословних активности у вези са куповином робе ради даље продаје и/или пружањем услуга правним или физичким лицима уписаним у одговарајући регистар. Према томе, трговина на велико обухвата све облике промета робе у циљу даљег промета или обављања пословне активности (прерада, дорада, даља продаја, коришћење у пословне сврхе и сл).

Трговина на мало (малопродаја) је продаја робе и/или пружање услуга потрошачима ради задовољавања личних потреба или потреба домаћинства.

У Извештају WTO од 10. новембра 2001. (прилог 3) дефинише се велетрговина: „...the sale of goods/merchandise to retailers, to industrial, commercial, institutional, or other professional business users or to other wholesalers and related subordinated services.”, док се трговина на мало дефинише као: „sale of goods/merchandise for personal or household consumption either from a fixed location (e.g. store, kiosk, etc.) or away from a fixed location and related subordinated service”.

Класификација је значајна са аспекта услова који су прописани у даљем тексту закона, и то претежно у делу трговине на мало и пружања услуга потрошачима. Прописани су услови које трговац мора да испуни уколико обавља трговину на велико, односно трговину на мало, па се трговина мора посматрати и угла трговца. У основи се прави знак једнакости између потрошача и финалних купаца. И у најновијој теорији из области малопродаје и менаџмента односа са потрошачима не прави се оштро разграничење између финалних потрошача и финалних купаца. Главна разлика је у томе што финални купац у малопродаји не мора увек да буде и финални потрошач. Могуће је да финални купац обавља куповину робе и услуга не искључиво за сопствене потребе, већ може да обавља куповину и за потребе свог домаћинства или за било које друго физичко лице. У дефиницији трговине на мало полази се од сврхе за коју потрошач купује робу. Сматра се да постоји и кад потрошач купује робу не само за личне потребе, већ и за потребе свог домаћинства. „Потребе домаћинства” има шире значење него „личне и породичне потребе”. Нпр. у сеоским домаћинствима куповина хране и лекова за стоку у пољопривредним апотекама свакако су потребе домаћинства и треба да се сврстају у трговину на мало, уместо у трговину на велико.

Имајући у виду да се Закон о трговини примењује и на све врсте услуга које нису регулисане посебним прописом, а због специфичности услуга, пре свега неопипљивости, немогућности раздвајања производње и потрошње и немогућности складиштења неке одредбе које се примењују за робу не могу се применити на пружање услуга. Из тог разлога прецизиране су обавезе пружаоца услуга.

У чл. 14. до 17. Предлога закона уређена је подела трговине на мало и пружања услуга потрошачима према начину обављања.

Према начину обављања трговина на мало и пружање услуга потрошачима се обавља као:

- 1) трговина на продајном месту;
- 2) трговина личним нуђењем;
- 3) даљинска трговина.

Подела је направљена водећи рачуна о специфичним правилима које трговци морају да испуне за поједине начине обављања трговине.

На овај начин прави се паралела и са обавезама трговца према потрошачима које су дефинисани у Закону о заштити потрошача („Службени гласник РС”, бр. 62/14, 6/16 – др. закон и 44/18) којим је дефинисано закључење уговора у пословним просторијама, ван пословних просторија и уговора на даљину.

Најчешћи начин обављања трговине је на продајном месту у објектима са фиксном локацијом. Продајни објекат је простор који чини јединствену физичку, функционалну и техничко-технолошку целину, који има намену или могућност обављања трговине, трајног или привременог грађевинског карактера, затвореног или отвореног типа (продајни плац, бокс и сл).

Продајни објекти могу бити различитог формата, односно различитог организационо-техничког облика обављања трговине и стратегије према купцима и конкурентима.

Осим тога, трговина може да се обавља и у преносивим објектима типа киоска, тезге, аутомат или слична средства и опрема која је релативно везана за одређено место, као и са покретних средстава или опреме.

Подзаконским актом ће бити уређена класификација трговинских формата, врста преносивих објеката и облици трговине са покретних средстава и опреме. У претходном закону није постојала дефиниција киоска и тезге. Имајући у виду да се продајно место на јавној или другој површини на којем се обавља трговина у преносивим продајним објектима, као и време и место, одобрава актом надлежног органа локалне самоуправе, прописи локалних самоуправа садржали су различите дефиниције. Дефинисањем и облика продаје са покретних средстава и опреме на јединствен начин отклањају се недоумице што би, између осталог олакшало и инспекцијски надзор.

За разлику од претходног закона где је постојала обавеза истицања трговинског формата, сада је прописано да, само уколико трговац истиче трговински формат то мора урадити у складу са правилником. Честе су ситуације да се назива дисконт или аутлет нешто што то није и да се на тај начин потрошачи наведе на куповину коју иначе не би учинили. Структура трговинских формата је веома важна за праћење токова, међутим само њено истицање без одговарајуће статистике нема много значаја, па је овим законом предвиђен другачији модел прикупљања података о трговини и трговинској мрежи.

Други начин обављања трговине на мало и пружања услуга потрошачима је личним нуђењем коју обавља трговац, односно пружалац услуге тако што нуди робу или услугу путем непосредне понуде потрошачу који није тражио да му се учини понуда, а који је лично присутан на месту понуде, ван продајног места. Посебно је прописан начин обављања трговине личним нуђењем, као и услови за овај облик трговине преко пуномоћника.

Потрошач мора да зна ко му се обраћа и коме се може обратити уколико се, нпр. јави потреба за рекламацијом. Подзаконским актом биће прописана форма и облик писане потврде, која пре свега мора да садржи основне податке

о трговцу, роби/услугама и условима значајним за доношење одлуке о куповини, а у функцији правовременог и правоваљаног обавештавања потрошача. Унифицирана форма је и у интересу трговаца који на овај начин добијају прецизна упутства које информације морају да обезбеде потрошачу.

Брз технолошки напредак и све већа употреба технологија стварају услове за стално унапређење пословања и увођење нових начина обављања трговине. Трговци имају могућност да доставе понуду потенцијалним потрошачима путем различитих средстава комуникација, и када је потрошач физички удаљен, односно без његовог непосредног присуства. Продаја путем средстава комуникације на даљину је у закону дефинисана као даљинска трговина и може се обављати као електронска трговина и остала трговина путем других средстава, и то каталожка продаја, као и ТВ продаја, трговина путем поште, штампаних пошиљки, рекламних материјала са наруџбеницом, телефона, текстуалних или мултимедијалних порука у мобилној телефонији и говорних аутомата. Даљинска трговина захтева посебну регулацију, с обзиром да је реч о трговини у којој купац није у прилици да „лицем у лице” преговара са трговцем и не може да сагледа понуду у реалном простору и времену.

Дефинисани су најчешћи облици електронске трговине, који су препознати као најзаступљенији модели електронског пословања на дигиталном тржишту. Овим ставом закона нису онемогућени евентуално другачији начини обављања електронске трговине. Посебно су дефинисани следећи облици електронске трговине:

1) Продаја преко електронске продавнице трговца који нуди робу/услуге представља основни облик електронске трговине. Трговац на сопственој Интернет презентацији има е-продавницу (webshop) у коме нуди робу/услуге потрошачима. Потрошач наручује робу директно од трговца, а трговац робу испоручује из свог магацина/складишта;

2) Продаја робе/услуге преко електронске платформе која повезује трговце и потрошаче, при чему су уговорном купопродајном односу трговац и потрошач - Код овог облика електронске трговине, електронска платформа повезује потрошача и трговца, а врло често платформа пружа и услуге наплате и испоруке. Потрошач је у уговорном односу са трговцем, али сама процедура наручивања, плаћања и испоруке може да се обавља преко платформе која је у уговорном односу (B2B) са трговцем (нпр. Alibaba, Amazon и сл). Платформа такође може и продавати робу потрошачима, односно може имати својство трговца. У односу према потрошачу, платформа: 1) може имати својство трговца робом, али 2) чешћи је случај да платформа заправо јесте само спона између трговца и потрошача;

3) Продаја робе потрошачима преко електронске продавнице или преко електронске платформе, при чему се роба испоручује потрошачу директно из магацина произвођача/велетрговца („dropshipping” облик електронске трговине) Код овог модела електронске трговине, потрошач је у уговорном односу са трговцем, који преузима све обавезе према потрошачу које произилазе из закљученог уговора о продаји. Роба се испоручује потрошачу директно из магацина произвођача/велетрговца. Испорука робе на адресу потрошача представља извршење уговора који је потрошач закључио са трговцем.

Имајући у виду да је Законом о заштити потрошача у потпуности транспонована Директива 97/7/ЕЗ о заштити потрошача код склапања уговора о продаји на даљину, одредбама у члану 17. се дефинише даљинска трговина на мало у смислу услова које треба да испуне лица која се баве овим начином трговине.

Сва лица која обављају даљинску трговину у Републици Србији морају да поштују правила овог и других закона која се односе на трговину. Интернет као савремено средство комуникације представља велики проблем за надзорне органе, а нарочито чињеница да се велики део сиве економије обавља преко Интернета. Из тих разлога од суштинског је значаја одредити шта се сматра обављањем даљинске трговине у Републици Србији и који су то пресудни критеријум који се узимају приликом оцене да ли је даљинска трговина усмерена на потрошаче из Србије.

Страно лице обавља даљинску трговину у Србији ако је усмерена на потрошаче у Србији. Постављени су услови који одређују када се сматра да је даљинска трговина усмерена на потрошаче у Србији нарочито ако користи језик у употреби у Републици Србији или валуту платног промета у Републици Србији и нуди испоруку робе на територији Републике Србије. На овај начин се покушавају онемогућити извесне злоупотребе које су се јављале у пракси.

У чл. 18. до 24. Предлога закона уређене су посебне тржишне институције. Посебне тржишне институције су посебни (специјализовани) и уређени облици тржишта који организују сусрет продаваца и купаца робе/услуга, у циљу њене продаје или промоције. Као такве у великој мери опредељују функционисање тржишта и трговине. Са њиховим обухватом у Закону комплетира се третман укупне трговине и трговинске мреже на тржишту. Ради се о институцијама, као што су:

1) *робна берза* - посебна тржишна институција која организује сусрет купаца и продаваца стандардизоване и заменљиве (fungibilne) робе. Робне берзе се уређују посебним законом;

2) *сајам* је тржишна институција која се бави организовањем сајамских привредних изложби, као и пружањем пратећих услуга, а нарочито изнајмљивања, пројектовања и припремања изложбених места у сајамском простору, складиштења робе или издавање складишног простора, организовања или обављања превоза робе за излагаче, утовара, истовара и паковања робе, маркетиншких, угоститељских и других услуга у вези са организовањем приредбе. Под сајамском изложбом се подразумева изложба робе ограниченог трајања и одређене периодике, на одређеном простору посебне намене (сајамски простор, сајмиште), на којем излагачи представљају своју понуду и упознају заинтересоване купце са робом, односно услугама из своје понуде;

3) *привредне изложбе и традиционалне манифестације* су изложбе робе/услуга, привременог или повременог карактера, ван сајамског простора. *Традиционалне манифестације* су вашари, фестивали и друге манифестације на којима се у склопу културних, музичких, спортских и других друштвених активности, продаје одређена роба, а у складу са обичајима везаним за

одвијање тих активности и за то подручје (нпр. „Дани вина“, „Роштиљијаде“, „Косидбе“ и сл).

За разлику од претходног Закона, прописано је да се на оваквим манифестацијама продаја роба/услуге које су предмет и сврха организовања изложби и манифестација. Такође, привредна изложба и манифестација може трајати најдуже 60 дана у току календарске године.

Прописане су и обавезе за организатора који мора да истакне име, трајање манифестације, обележи простор, води евиденцију лица која излажу или продају робу, као и да обезбеди услове за присуство и рад надлежних инспекција.

Разлози за ближе уређење ових тржишних институција су велике злоупотребе које су биле присутне у пракси.

Трговац који продаје робу на привредним изложбама и манифестацијама мора да испуњава услове који су прописани за трговину на продајном месту.

4) *пијаца* је посебна тржишна институција која се бави организовањем трговине на мало, путем уређивања, одржавања и издавања специјализованог простора за обављање пијачне продаје робе, као и пратећих услуга. Под пијачном продајом се подразумева продаја робе нарочито на тезгама, боксовима или посебним продајним објектима, и то свежих пољопривредних и прехрамбених производа, производа домаће радиности и занатских производа, друге робе широке потрошње, као и пружање пратећих услуга;

5) *велетржница* је посебна тржишна институција која се бави организовањем трговине на велико, путем уређивања, одржавања и издавања специјализованог простора за излагање и продају воћа, поврћа и других пољопривредних и прехрамбених производа, остале робе широке потрошње, као и пружање пратећих услуга, а нарочито складиштење робе, њена дорада, прерада, паковање и друге услуге у вези са руковањем и превозом;

6) *аукцијска кућа* је посебна тржишна институције које организује куповину и продају нестандардизоване робе путем јавног надметања, односно продаја робе купцу који продавцу, поводом његовог јавног позива, истакне повољнију понуду у односу на остале учеснике у надметању.

Продају и куповину путем јавног надметања могу да организују и трговци за свој рачун и у том случају се неће сматрати аукцијском кућом.

Трећа глава – Услови за обављање трговине

У чл. 25. до 28. Предлога закона прописани су општи услови за трговину, и то услови у погледу: лица која обављају трговину, односно пружају услуге, минималних техничких услова, робе и цена по којој се роба нуди.

Трговину, односно пружање услуга могу да обављају правна лица и предузетници, као и пољопривредници, лица која врше продају уловљене дивљачи, рибе, гљива, дивље флоре и фауне и осталих шумских плодова, као и физичка лица која у виду занимања обављају делатност слободне професије регистровани у складу са посебним прописима. За обављање трговине морају

бити испуњени минимално технички услови у погледу простора, опреме и уређаја који ће бити прописани подзаконским актом.

Образовање цена на тржишту Републике Србије је слободно, осим уколико неким посебним законом није другачије утврђено.

У чл. 29. и 30. Предлога закона прецизирано је да исправе морају да прате робу у промету и да је трговац дужан да води евиденцију промета. Садржина, облик, начин вођења и место чувања евиденције биће ближе уређени подзаконским актом.

Чланом 31. Предлога закона дефинисана је ознака поверења. Ознаке поверења означавају да трговац, односно пружалац услуге, роба или услуга имају одређена квалитативна својства која су процењена и потврђена од треће, независне стране, односно издаваоца те ознаке. Ознаке поверења је у основи систем репутације који је разрађен независно од самог трговца, пружаоца услуге, робе или услуге на коју је постављен. Законом је прописано ко може бити издавалац, а критеријуми морају бити транспарентни и доступни сваком заинтересованом лицу, али и у вези са предметном робом, односно услугом.

У чл. 32. до 35. Предлога закона прописани су услови који се односе на трговину на мало и пружање услуга потрошачима, и то у погледу идентификације трговца, означавања робе и истицања цена.

Трговац који обавља трговину на продајном месту дужан је да истакне име и радно време.

Роба у малопродаји мора имати декларацију. Овим законом је прописан минимум који декларација мора да садржи, док је за поједине врсте производа посебним прописима дефинисано шта декларација мора да садржи. Законом је прецизирано где декларација мора бити истакнута и да произвођач мора да снабде робу декларацијом.

Имајући у виду значај цене приликом куповине, европско законодавство је посебну пажњу посветило овом сегменту. Наиме, донета је Директива 98/6 о заштити потрошача у означавању цена производа који се нуде на продају потрошачима која је транспонована чланом 35. овог закона.

У Европској унији је 2009. године укинут пропис о обавезним стандардизованим паковањима, па се у понуди трговаца може наћи велики број производа различитих модалитета и количина. Имајући у виду да се потрошачима, као најслабијој страни на тржишту мора гарантовати висок степен заштите у циљу што бољег функционисања тржишта, само истицање продајне цене више није довољно.

Овим чланом се поред обавезног истицање продајне цене, коначне цене по јединици робе, укључујући порезе, прописује и истицање јединичне цена, односно информација која би цена била када би се роба продавала у паковањима у јединици мере, као што је килограм, литар, метар, квадратни метар, кубни метар или друга јединица мере која се уобичајено користи у промету одређене робе/услуге. На овај начин потрошачу је омогућено да пореди цене различитих паковања и да на основу јединичне цене донесе економску одлуку о куповини.

У овом члану такође је презирано истицање цена робе/услуга које се продају потрошачима електронским путем. У е-продавницама, на електронским платформама, односно на сајтовима трговаца, цене се истичу на начин да се потрошачима омогућава приказ цене у валути платног промета у Републици Србији (динар), а опционо и у страниј валути (евро, долар и сл). Ово из разлога што на сајту трговца (у е-продавници) могу да купују како потрошачи из Републике Србије, тако и потрошачи из Европске уније или других земаља света, те је потребно омогућити истицање цена и у другим валутама, осим у домаћој валути. Овакво законско решење омогућава да потрошач приликом одласка на сајт трговца и у процесу разгледања производа/услуга има могућност да одабере валуту (једну од понуђених) и у изабраној валути да (му) се прикажу продајне цене свих производа/услуга из понуде тог трговца. Избор валуте се омогућава потрошачу на нивоу сајта, односно комплетне понуде трговца, а не на нивоу сваког појединачног производа из понуде. Такође, прописани су и изузеци када је могуће цену истакнути и у страниј страниј валути.

Подзаконским актом биће прописани начин и услови истицања јединичне цене и за које врсте производа се мора истицати јединична цена.

Чл. 36. до 38. Предлога закона прописани су услови и начин нуђења робе/услуга са нарочитим продајним подстицајима и оглашавање продаје робе са продајним подстицајима.

Хиперпродукција у сфери производње и ограничени ресурси на страни потрошње намећу сталну борбу за потрошаче који смишљају нове начине подстицања продаје. У регулисању различитих облика повећања обима продаје направљена је разлика између унапређења продаје и оглашавања начина унапређења продаје. Унапређење продаје подразумева подстицање продаје на самом месту продаје, односно приликом склапања купопродајног уговора и имајући у виду да се тада доноси коначна одлука о куповини прописан је сет података који морају бити обезбеђени.

С друге стране, чланом 38. Предлога закона прописано је шта не сме да садржи огласна порука која се односи на продајни подстицај. Јасно је да ће огласна порука бити краћа, нарочито када се емитује преко медија масовног комуницирања, али је јако важно да одлучујуће информације буду транспарентне. Овим чланом дефинисан је минимум о коме се мора водити рачуна приликом оглашавања како би потрошач добио прецизну информацију.

Имајући у виду да је овим одредбама ближе уређено оглашавање продајних подстицаја, прелазним и завршним одредбама Предлога закона стављен је ван снаге члан 16. Закона о оглашавању („Службени гласник РС”, број 6/16).

У важећем Закону продајни подстицају су били уопштено дефинисана, међутим то је у пракси изазвало низ нејасноћа. Од почетка примене важећег Закона највећи број захтева за мишљење односио се на члан којим су дефинисани продајни подстицаји. Све то је указивало да одредбе морају бити прецизније.

Осим тога, у пракси су коришћени различити термини који на прави начин не обавештавају потрошача. Примећено је да се веома често користи реч

„распродаја” која упућује да је реч о роби која се више неће продавати или бар не код тог трговца и да су цене ниже, међутим у кратком року се тај исти производ често појави код тог истог трговца у редовној понуди. То често наводи потрошаче да донесе одлуке коју иначе не би донели.

Постојала је потреба да се наведу основни облици снижења и за свака од њих посебна правила. Овим законом је дефинисана акцијска продаја, сезонско снижење и распродаја. Код сезонских снижења реч је и о питању конкурентности домаће трговине у односу на земље у окружењу и то у смислу утврђених рокова сезонских снижења.

Дефинисање периода снижења је дато на основу анализе упоредне праксе земаља чланица Европске уније. Сезонска снижења су прописана у 10 земаља чланица и то углавном два пута годишње, зимско и летње снижење у трајању од 60 дана и односе се на текстил и обућу.

Нпр. Словенија има два утврђена термина, зимско не може започети пре првог радног понедељка у јануару, а друго пре другог радног понедељка у јулу и у том утврђеном раздобљу трговци сами одређују када им почиње снижење и не сме трајати дуже од 60 дана. Два термина сезонских снижења има и Хрватска у којој се спроводе од 27. децембра зимско и од 1. јула летње која не смеју трајати дуже од 60 дана.

У Италији свака регија одређује своје термине снижења. У Француској трговци могу имати само два сезонска снижења годишње, зимско и летње и могу трајати најдуже 6 недеља.

Четврта глава – Заштита тржишта и унапређење трговине

У члану 39. Предлога закона прописани су начин и услови одређивања привремених мера заштите тржишта, које може да одреди Влада ради обезбеђивања редовног снабдевања потрошача, у одређеним ситуацијама. Ове мере се одређују сразмерно циљу и очекиваним резултатима, најдуже на годину дана или на дужи период који је условљен обавезама преузетим међународним уговором.

У члану 40. Предлога закона предвиђа се могућност одређивања подстицајних мера чија примена треба да допринесе развоју трговине на домаћем тржишту, а које се нарочито односе на одређену категорију трговаца или пружалаца услуга, врсту робе/услуга, облик и врсту трговине, као и начин обављања трговине. Имајући у виду да је, с једне стране, све више домаћих трговаца који нуде робу/услуге преко интернета и да је електронска трговина у експанзији на домаћем тржишту, као и чињеницу да је могућност трговања електронским путем лако доступна и нерегистрованим трговцима, овај члан се односи и на одређивање подстицајних мера посебно у области електронске трговине, а у све циљу њеног развоја и смањења обима сиве економије на

домаћем тржишту. Подстицајне мере и временски период њихове примене биће ближе уређени актом Владе.

У члану 41. Предлога закона прописана је забрана *нелојалне конкуренције*, односно непоштене тржишне утакмице у ужем смислу, као радње трговца усмерене против другог трговца, односно конкурента, којом се крше кодекси пословног морала и добри пословни обичаји, и којом се наноси или може нанети штета другом трговцу (конкуренту), као и карактеристичне ситуације у којима се она јавља. Код нелојалне конкуренције прописана је приватно-правна заштита.

У члану 42. Предлога закона прописана је забрана *недозвољене спекулације*, као радње трговца којима је циљ, односно последица значајан поремећај на тржишту, односно спречавање или отежавање спровођења привремених мера заштите тржишта, а нарочито прикривањем одређене робе, ограничавањем или обустављањем њене продаје, закључивањем привидних уговора о промету одређене робе којима се битно мења понуда или тражња и ниво цена на тржишту.

Члан 43. Предлога закона садржи забрану *пирамидалне трговине*, као посебног облика трговине у којем се купцима омогућава куповина робе или услуге искључиво од лица укључених у ланац или мрежу препродаје робе или услуга (чланови мреже), која је посебно условљена на начин прописан овом одредбом.

У члану 44. Предлога закона предвиђено је прикупљање података о трговини и трговинској мрежи. У складу са чланом 13. Закона о државној управи органи државне управе прате и утврђују стање у областима из свог делокруга, проучавају последице утврђеног стања и, зависно од надлежности, или сами предузимају мере или предлажу Влади доношење прописа и предузимање мера за које је овлашћен. Надлежност министарства трговине, туризма и телекомуникација одређена је чланом 8. Закона о министарствима. Тако је министарство надлежно да обавља послове државне управе који се односе на функционисање тржишта, политику развоја трговине и праћење трговинских токова, снабдевеност тржишта и цене, спречавање монополског деловања и нелојалне конкуренције и инспекцијски надзор. У циљу извршења наведених надлежности неопходни су прецизни подаци о трговини и трговинској мрежи, а за шта у овом тренутку не постоји правни основ.

Иако се један део података може обезбедити из база других институција које се достављају на захтев неки веома важни подаци се не прикупљају, а значајни су са аспекта вођења трговинске политике.

Да би министарство, као орган државне управе, обављало послове у складу са чланом 21. Закона о државној управи, односно прикупљало и проучавало податке у областима из свог делокруга и на основу тога сачињавало одговарајуће анализе, извештаје и информације у циљу развоја области из свог делокруга Предлогом закона предвиђено је прикупљање података.

Подзаконским актом биће ближе уређени садржина и начин прикупљања података, при чему се мора водити рачуна да то не буду подаци које већ прикупљају друге институције.

Осим тога, Стратегија развоја трговине Републике Србије до 2020. године као један од циљева предвиђа успостављање адекватне базе података те је неопходно предвидети правни основ за успостављање механизма који ће омогућити прикупљање и ажурирање ових података.

Пета глава – Надзор

У чл. 45. до 65. Предлога закона прописани су надзор и стварна надлежност над спровођењем закона и прописа донетих на основу овог закона, инспекцијски надзор, односно овлашћења и дужности тржишног инспектора, као и управне мере.

У погледу стварне надлежности за вршење инспекцијског надзора, овај закон задржава раније законодавно решење да се поверавају послови инспекцијског надзора јединицама локалне самоуправе (општине, градови и град Београд), али сходно новој подели трговине, у делу надзора над трговином личним нуђењем, трговином из члана 14. став 1. тач. 2) и 3), изузев киоска, као и у погледу истицања и придржавања радног времена и истицања пословног имена. На овај начин се врши децентрализација дела послова инспекцијског надзора, који су у тесној вези са комуналним редом (тзв. улична трговина, тезге и сл), као и пословима локалне самоуправе. С друге стране, задржава се јединствено организационо решење тржишне инспекције, у делу послова инспекцијског надзора над прометом робе и услуга који је од суштинског значаја за јединство и целовитост тржишта Републике Србије, као и једнаки правни положај субјеката на њему. Новина у погледу стварне надлежности за спровођење инспекцијског надзора над пословањем киоска, оправдана је са разлога што је по правилу реч о великим привредним субјектима који своју делатност обављају децентрализовано, на подручју више јединица локалне самоуправе, с тим да одређена продајна места ових субјеката нису нужно смештена на јавној површини, као објекти релативно везани за одређену површину, већ се јављају и у форми продајног објекта са фиксном локацијом, а за које сходно новој подели трговине, важе иста правила. Имајући у виду наведено не би било оправдано и целисходно са становишта уједначавања праксе органа, предвидети различиту стварану надлежност за поједина продајна места истог трговца.

Јединице локалне самоуправе ће поверене послове обављати преко комуналних инспектора, који испуњавају услове прописане законом, а који у вршењу надзора имају исте дужности и овлашћења као тржишни инспектора.

Стога је сходно Закону о инспекцијском надзору, у члану 45. овог закона прописано да лице које обавља послове тржишног инспектора мора да има

стечено високо образовање на студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије, специјалистичке струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године, односно друге услове одређене законом који уређује права и дужности државних службеника, другим прописом и актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у министарству, као и положен испит за инспектора, у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор, и посебан стручни испит за тржишног инспектора, а да главни тржишни инспектор, поред ових услова, мора да испуњава услове за рад на положају, у складу са законом којим се уређују права и дужности државних службеника и услове за руководиоца инспекције, у складу са законом којим се уређује инспекцијски надзор.

У чл. 48. и 49. Предлога закона прописана су овлашћења надлежног органа. Важну новину у овом делу закона преставља увођење овлашћења инспектора да обави прикривену куповину. У члану 49. Предлога закона прописано је да у вршењу инспекцијског надзора, тржишни инспектор има овлашћење да у складу са прописима којим се уређује инспекцијски надзор обави прикривену куповину робе/услуге. У питању је инспекцијски метод који познају и европски управни и инспекцијски простор. Наиме, словеначки Закон о инспекцијском надзору, садржи ово овлашћење инспекције (eng. mystery shopping) у члан 19. став 1. претпоследња алинеја (унето кроз измене и допуне тог закона). Основни мотив за увођење овог института јесте већа ефикасност у откривању нелегалне трговине, сузбијању сиве економије и спречавању нелојалне конкуренције, будући да се на овај начин надлежном органу даје адекватан инструмент за прикупљање доказа, а што је кључно за утврђивање чињеничног основе за изрицање управне мере. Ову околност је посебно тешко утврдити када је реч о даљинској трговини путем интернета, која је посебно актуелна.

У члану 50. Предлога закона детаљно су побројане дужности надлежног органа у инспекцијском надзору имајући у виду између осталог и Закон о инспекцијском надзору, како би за надзираног субјекта и поступајуће службено лице на једном месту биле обједињене обавезе, као и прецизиране последице појединих повреда. На овај начин се избегава самовоља инспектора, корупција и доприноси се правној сигурности привредних субјеката. Циљ је да се знатно јасније него до сад уреди дужности инспектора у односу на надзирана лица, као и поступак инспекцијског прегледа и контроле.

У чл. 52. до 60. Предлога закона уређене су мере које изриче тржишна инспекција у склопу својих овлашћења, услови и начин одређивања мера, као и престанак изречене мере. Управне мере прописане овим законом су:

- 1) превентивне мере;
- 2) отклањање утврђене незаконитости;
- 3) привремена забрана трговине одређеном робом, односно вршења одређене услуге;
- 4) привремено затварања продајног објекта;
- 5) привремена забрана обављања трговине личним нуђењем;

6) привремена забрана обављања даљинске трговине;

7) одузимања робе.

Мере су наведене према редоследу приоритета у изрицању, односно према тежини у односу на субјекта којем се изричу. На тај начин је обезбеђен максималан ниво заштите права и интереса надзираних субјеката и спречавање злоупотребе овлашћења у поступку инспекцијског надзора, усмеравањем мера према отклањању утврђених недостатака, уклањању робе која не испуњава прописане услове из промета, као и према продајном објекту у којем су утврђени тежи облици повреде прописаних услова. У складу са Законом о инспекцијском надзору предвиђена је могућности изрицања превентивне мере. Такође, по аналогiji је регулисано налагање отклањања неправилности записником и прецизирани изузеци када надлежни орган може одмах изрећи меру решењем, а то је у случају неопходности предузимања хитних мера ради спречавања или отклањања непосредне опасности по живот или здравље људи, животну средину или биљни или животињски свет услед небезбедног и неусаглашеног производа, ради спречавања поремећаја на тржишту или отклањања штетних последица поремећаја на тржишту у погледу снабдевања робом и услугама од виталног значаја за живот и здравље људи и за рад привредних субјеката, установа и других организација од општег интереса. На овај начин се смањује потенцијална могућност злоупотребе овог законског изузетка.

Када је реч о мери привремене забране трговине одређеном робом, односно вршења одређене услуге, имајући у виду да се у досадашњој примени дешавало да надзирани субјект супротно забрани, незаконито располаже робом, како би се спречила потенцијална злоупотреба у члану 54. Закон уводи новину да лице коме је изречена мера привремене забране трговине одређеном робом, односно вршење одређене услуге, не може исту ставити на тржиште, извести, уништити на одговарајући начин или располагати на било који начин, односно наставити вршење услуге, док тржишни инспектор у потврђујућем ванредном инспекцијском надзору не потврди да су отклоњени разлози због којих је изречена мера из става 1. овог члана, односно да је роба трајно уклоњена са тржишта, а за шта је пописан и посебан прекршај.

Најтежа мера, одузимања робе, изриче се у само два случаја, када се затекне у обављању трговине нерегистровани субјекат, односно лице које не испуњава услов из члана 25. Закона („дивља трговина“) или лице које обавља трговину личним нуђењем, трговину из члана 14. став 2) и 3), изузев киоска, супротно мери привремене забране обављања трговине из чл. 54. и 56. овог закона, односно у ситуацијама када није могуће меру везати за лице (трговца) или продајни објекат. Одузета роба, као и она која има исто својство (очигледно напуштена, нарочито случај код акција контроле „уличне трговине“), се продаје, уништава или поклања у добротворне сврхе, на начин прописан одредбама члана 59. Предвиђено је да Влада ближе уређује уступања одузете робе без накнаде, а Министар ближе уређује уништавање, начин и услове продаје одузете робе.

Предвиђено је у члану 60. правно дејство мера, односно да мера из члана 52. став 1. тач. 2) – 6) овог закона престаје да важи када се утврди да су отклоњени разлози за изрицање мере. Правно дејство мере престаје да важи по сили закона, протеклом најдуже законског рока за одређену меру.

У чл. 61. до 66. Предлога закона посебно се уређују одређена питања управно-процесног карактера, и то покретање поступка инспекцијског надзора, сачињавање записника, дигитализација списка предмета, рок за доношење решења и правни лек против решења тржишног инспектора, односно комуналног инспектора, по којем одлучује министар, као и вођење управног спора. У овом делу новину представља усклађивање са новоусвојеним процесним законима, Законом о инспекцијском надзору и Закону о општем управном поступку. Стога, предвиђено је у члану 61. Предлога закона да се поступак инспекцијског надзора у смислу овог закона врши по службеној дужности, или по захтеву странке и започиње уручивањем или показивањем писаног налога за инспекцијски надзор и предочавањем његове садржине, односно предузимањем прве радње тржишног инспектора у поступку инспекцијског надзора. Пријаве повреде закона, односно друге информације и акти другог назива поднети ради иницирања инспекцијског надзора, имају дејство иницијативе за покретање поступка, а подносиоци тих иницијатива, немају својство странке у поступку који се може покренути на основу те иницијативе. Наведено значи да ова лице немају аутоматски својство странке, али заинтересовано лице може надлежном органу у складу са Законом о општем управном поступку у конкретном случају поднети захтев за признавање својства странке, уколико сматра да на њихова права, обавезе или правни интерес може да утиче исход поступка, о чему одлучује надлежни орган у свакој појединачној ствари.

У члану 62. Предлога закона предвиђено је да се о свим радњама у поступку инспекцијског надзора од значаја за утврђивање чињеничног стања, тржишни инспектор саставља записник. О питањима која нису од непосредног значаја за утврђивање чињеничног стања, тржишни инспектор саставља службену белешку. Примерак записника се издаје странци одмах по окончању радње у поступку, а ако то није могуће, најкасније у року од 8 радних дана од дана извођења радње у поступку. На остала питања сачињавања записника примењиваће се општа правила Закона о инспекцијском надзору и Закона о општем управном поступку.

У члану 64. Предлога закона прописано је да ради обезбеђења доказа, тржишни инспектор може привремено одузети одређене предмете (ствари, опрему, исправе и сл), који су у непосредној вези са утврђивањем чињеничног стања у поступку инспекцијског надзора. О обезбеђењу доказа, које се врши по службеној дужности, доноси се закључак. На овај начин су општа правила управног поступка прецизирана и уподобљена предмету овог закона и природи инспекцијског надзора.

У члану 65. Предлога закона прописани су законски рокови за поједине специфичне ситуације у којима је надлежни орган дужан да, у циљу ефикасности и правне сигурности, оконча поступак доношењем решења.

Ако утврди незаконитост и на записник наложи отклањање незаконитости, а надзирани субјект не отклони утврђену повреду у остављеном року, тржишни инспектор ће донети решење у складу са својим овлашћењем, у року од 5 дана од дана издавања записника о контролном инспекцијском надзору.

У случају предузимања мера против нерегистрованог субјекта решење се доноси одмах пошто инспектор утврди да субјекат нерегистровано обавља делатност.

Ако утврђена незаконитост захтева да се без одлагања донесе решење којим се изриче мера за отклањање неправилности, без претходног налагања отклањања незаконитости на записник, као и мере из члана 52. став 1. тач. 3) – 7), тржишни инспектор ће донети решење у складу са својим овлашћењем, најкасније у року од 8 радних дана од дана издавања записника. Овај закон продужава ранији рок од 3 дана од издавања записника на 8 радних дана, како би се испоштовао законски рок од 5 радних да за доставу примедби на записник, који је прописао Закон о инспекцијском надзору, те отклониле противречности два закона.

У циљу усклађивања са Законом о инспекцијским надзору и Законом о општем управном поступку, овај закон сада прописује да је рок за жалбу општи рок од 15 дана од дана пријема решења, као и да жалба по правилу има суспензивно дејство, односно да одлаже извршење решења, изузев таксативно наведених случајева, а то су мере из члана 54. и чл. 56 - 58. овог закона.

Шести део – КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

У чл. 67. до 70. Предлога закона прописане су прекршајне санкције за правна лица, предузетнике и физичка лица. Новчани износи прекршаја усклађени су са Законом о прекршајима и Законом о инспекцијском надзору.

Седми део – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

У чл. 71. до 73. Предлога закона прописан је престанак важења Закона о трговини („Службени гласник РС”, бр. 53/10 и 10/13) и престанак важења члана 16. и члана 78. став 1. тачка 6) Закона о оглашавању („Службени гласник РС”,

број 6/16), ступање на снагу и почетак примене овог закона, као и рок од 12 месеци за доношење подзаконских аката.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА ПРИМЕНУ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна финансијска средства у буџету Републике Србије.

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. Анализа постојећег стања и правилно дефинисање промена које се предлажу

Анализа стања

Развој тржишта и трговине има директан и индиректан ефекат на остале економске секторе и њихове учеснике. Модернизација и раст малопродајног сектора директно прелива и на развој свих осталих сектора привреде. У званичним документима Европске уније истиче се да „малопродаја представља кључну везу између произвођача и финалних потрошача”, али и да такође „има главни утицај на окружење обезбеђујући директне везе између развоја руралних и урбаних подручја, на кориснике и понуђаче логистичких и транспортних услуга, на употребу енергије, на субјекте који се баве отпадом, као и на међуграничне купце производа”.

Малопродавци све више преузимају одговорност за укупно праћење и услуживање потрошача и постају покретачка снага одрживог привредног развоја. За обезбеђење адекватног „пакета понуде” робе и услуга, субјекти малопродаје имају интерактиван однос са великим бројем учесника у ланцу снабдевања на глобалном тржишту. Такав однос нарочито успостављају са произвођачима и гросистима, транспортним и логистичким компанијама, банкарским и осигуравајућим институцијама, затим институцијама за промоционе и остале маркетиншке услуге. Модернизација трговинског сектора привреде има вишеструке позитивне ефекте на развој индустријског и пољопривредног сектора привреде. Модернизација и напредак трговине могу помоћи развоју индустрије и пољопривреде.

У 2017. години трговину на велико и мало у Републици Србији обављало је 33.254 привредна друштва што чини 32,9% од укупног броја регистрованих привредних друштава. У структури привредних друштава доминирају микро и мала привредна друштва којих има 33%, односно 33,7%.

Од 2013. године бележи се благо повећање броја великих привредних друштава и смањење броја микро привредних друштава.

Поред привредних друштава трговину обавља и велики број предузетника. Према последњим подацима објављеним за 2015. годину делатност трговине на велико и мало и поправку моторних возила обављало је 55.875 предузетника. Број предузетника се смањује и то брже у делатности трговине на велико и мало него у укупној привреди. Од 2012. године просечна стопа смањења предузетника била је 1,3%, а у трговини на велико - 4,06%.

Трговински сектор запошљава преко 20% од укупног броја запослених. Број запослених се повећава у великим привредним друштвима док се у микро привредним друштвима смањује. У 2017. години, у микро привредним друштвима било је запослено 25% од укупно броја запослених у трговини на велико и мало, 20% у малим друштвима.

У 2017. години трговина се обављала у 61.906 продајних објеката тај број је износио 61.185 продавница. Највећи званично евидентирани број од 109.212 продавнице забележен је 2005. године.

Још један од израженијих трендова на тржишту малопродаје је и раст трговине путем Интернета. Број потрошача који је у 2018. години купио путем Интернета био је 1.800.000 што представља повећање од око 130.000 у односу на претходну годину. У 2016. години било је регистровано преко 360 привредних друштава за обављање трговине путем поште и Интернета и њихов промет је чинио око 0,67% укупног малопродајног промета. У 2017. години тај број је 407. Међутим, ови подаци нису најпрецизнији јер један број трговаца користи Интернет само као један, а не и једини канал продаје, па се из расположивих база не могу видети прецизни подаци.

Тржиште малопродаје високо обртних производа у Републици Србији карактерише умерен ниво концентрације на основу вредности Херфиндал-Хиршмановог индекса. На основу података о вредностима Херфиндал-Хиршмановог индекса и смерница Европске комисије, тржиште модерне малопродаје у земљама Европске уније је умерено и/или високо концентрисано. Све до 2010. године, према дефиницији Европске комисије, тржиште малопродаје високо обртних производа у Републици Србији сматрало се слабо концентрисаним, док се од 2012. године тржиште сматра умерено концентрисаним. Главни разлог великог раста Херфиндал-Хиршмановог индекса у Републици Србији је значајнији раст тржишног учешћа великих малопродаваца у 2012. години, с обзиром да је Херфиндал-Хиршманов индекс веома осетљив на промене водећих предузећа на тржишту. Како је просечна вредност Херфиндал-Хиршмановог индекса у 2012. години за изабране европске земље на нивоу од 2.159 поена, док је његова вредност у Републици Србији (1.256 поена) и далеко је испод просека. У наредном периоду би требало очекивати наставак процеса концентрације.

Међутим, ниска вредност Херфиндал-Хиршмановог индекса у Републици Србији не значи да је интензитет конкуренције виши у поређењу са већином европских земаља, посебно имајући у виду тржишно учешће три највећа малопродаваца. Заправо, на тржишту Републике Србије постоји мања група предузећа са великим тржишним учешћем и велика група предузећа са малим тржишним учешћем. У 2012. години три малопродаваца на тржишту малопродаје високо обртних производа имали су тржишно учешће од 48%. Разлика између прва два малопродаваца и њихових пратилаца не гарантује висок ниво равноправне конкуренције и захтева пажљив надзор. Такође, укрупњавање пратилаца додатно оснажује ову препоруку.

Структура малопродајних формата на тржишту Републике Србије се од 2008. године споро мења, те још увек доминирају мале продавнице. Развој малопродаје може да се посматра кроз промену њене структуре која подразумева промене и развој малопродајних формата. Структура малопродаје је значајно промењена у периоду од 2003. до 2012. године. Иако још увек доминирају мале продавнице, учешће модерних малопродајних формата у посматраном периоду се повећало. Од 2003. до 2012. године, учешће модерних формата (хипермаркети, супермаркети и „cash and carry” објекти) се повећало са 17% на 34% у промету високообртних производа. Учешће малих продавница у посматраном периоду је значајно смањено (са 71% на 51,5%). Према дефиницији Еуропаела, мале продавнице су објекти до 400 м², што би према нашој класификацији одговарало суперетама и минимаркетима, односно продавницама суседства. Највећи број ових објеката су самосталне трговинске радње, мада се ови малопродајни формати налазе и у портфељу великих малопродајних

ланаца. Највећи пад учешћа малих продавница остварен је у периоду од 2009. години и износио је 50,5%, док је највеће учешће било у 2003. и 2004. години од 71%. С друге стране, највећи раст учешћа остварили су модерни малопродајни формати. „Cash and carry” објекти у посматраној класификацији су дефинисани као продавнице са специфичним начином плаћања и/или специфичним чланским картама.

На основу наведених података, може се потврдити позитиван тренд раста модерних малопродајних формата. Међутим, малопродаја у Републици Србији је још увек знатно мање развијена у поређењу са већином европских земаља. Тако, на пример, у Републици Хрватској је у 2011. години учешће супермаркета и хипермаркета у промету износило 68%.

У званичним статистикама Републике Србије недостају квалитетни подаци о величини и структури продајног простора. На основу података Nielsen retail audit, просечна продајна површина у Републици Србији у 2011. години износила је 50,7 м². Овај податак потврђује тенденцију раста продајних површина у Републици Србији. Према процени истраживача, која је објављена у претходној Стратегији развоја трговине Републике Србије, просечна продавница у Републици Србији у 2007. години је имала површину од 41,6 м², док је у 2001. години површина износила 42,4 м².

Ниво малопродајних услуга, мерен продајном површином по становнику, у Републици Србији је значајно нижи него у Европској унији. Продајни простор у 2007. години био је на 4.240 хиљада м², што значи да би оцењена површина у м² по становнику била 0,58 м².

Процес концентрације доводи до стварања нових малопродајних формата, али су и нови формати имали повратни утицај на убрзавање процеса концентрације и промену тржишне структуре.

Модернизација канала маркетинга у Републици Србији заостаје за тржиштима земаља Европске уније. У структури промета према малопродајним форматима, приметан је раст учешћа модерних малопродајних формата у европским земљама, који је 2009. године просечно износио 66,8%, да би 2012. године достигао ниво од 70,4%.

Трговина, а посебно малопродаја у Републици Србији је још увек у фази раста и развоја, те у будућем периоду треба очекивати значајан раст учешћа модерних малопродајних формата. Иако се у развијеним земљама Европске уније, супермаркети и хипермаркети налазе у фази зрелости и сатурације, модерни малопродајни формати, посебно као ланци на националном нивоу, треба да буду носиоци развоја малопродајне мреже. Главни разлог оваквог стања је, пре свега, у ниској куповној моћи потрошача у малим градским срединама и сеоским подручјима која нису у фокусу највећих малопродајних ланаца.

Важећи прописи и уочени проблеми у примени

Делатност трговине институционално је уређена Законом о трговини („Службени гласник РС”, бр. 53/10 и 10/13) којим су уређени услови за обављање ове делатности.

Законом о трговини („Службени гласник РС”, број 53/10) спроведене су значајне измене у погледу општих услова за обављање трговине на унутрашњем тржишту, уведена је савремена номенклатура и класификација облика и начина трговине, нови институти (трговински формат, посебне тржишне институције и сл), као и правни оквир за унапређење трговине, нарочито ради успостављања и очувања повољне структуре трговинских објеката и развој предузетништва, а све у циљу развоја тржишне утакмице и равноправности трговаца. Спроведена је реформа инспекцијског надзора који врши тржишна инспекција, новим организационим и процесноправним законским решењима, у правцу изградње савременог и ефикасног система

контроле поштовања прописаних услова у промету робе и услуга, који истовремено обезбеђује правну сигурност субјеката у том промету.

Међутим, дугогодишња примена показала је да одређене одредбе треба преиспитати. Потреба да се одговори захтевима праксе који су се појавили током примене условили су потребу за доношењем осавремењеног прописа. Министарство трговине, туризма и телекомуникација је 2016. године формирало Радну групу за израду анализу прописа из делокруга рада министарства, а нарочито прописе који уређују функционисање тржишта. Радна група је извршила анализу Закона о трговини и утврдила да је потребно урадити измене великог броја чланова како би се обезбедила ефикаснија примена закона и несметаног функционисања тржишта. Било је неопходно решити следеће проблеме:

1. У циљу бољег разумевања и прегледности закона било је потребно урадити нову систематику и поделу закона.

Направљена је нова подела трговине која је усклађена са правима и обавезама у Закону о заштити потрошача. Било је неопходно одредити где се у систему налази продаја путем тезге, штандови, киосци, специјализована возила и сл.

2. Имајући у виду да Интернет продаја има све веће учешће у укупном малопродајном промету јавила се потреба за њеним детаљнијим регулисањем. Њеним развојем јављају се и одређене девијације услед непрецизних законских решења, па је било неопходно предвидети адекватне механизме којима ће се ово понашање санкционисати.

Нема прецизних података о броју субјеката који се баве електронском трговином јер не постоје одговарајући регистри, а поред тога и многи нерегистровани субјекти обављају своје пословне активности на Facebook-у или Instagramу. Истраживачки тим који је радио на пројекту „Јачање електронске трговине у Србији“ који је рађен за потребе министарства надлежног за послове трговине уз помоћ USAID пројекта је, на основу дубинских интервјуа и секундарних истраживања дошао до података да је оквирна величина популације између 1000 и 2000 Интернет трговаца. У Агенцији за привредне регистре регистровано је преко 400 привредних друштава за обављање трговине путем поште и Интернета. Међутим, ови подаци нису најпрецизнији јер један број трговаца користи Интернет само као један, а не и једини канал продаје, па се из расположивих база не могу видети прецизни подаци.

Иако постоје непрецизни подаци значајан број лица обавља нерегистровано делатност трговине и имајући у виду специфичности овог облика пословања јако је тешко извршити надзор над овим субјектима.

3. Законом о државној управи предвиђено је да органи државне управе прате и утврђују стање у областима из свог делокруга, проучавају последице утврђеног стања и, зависно од надлежности, или сами предузимају мере или предлажу Влади доношење прописа и предузимање мера за које је овлашћен. Надлежност министарства трговине, туризма и телекомуникација одређена је чланом 8. Закона о министарствима. Тако је министарство надлежно да обавља послове државне управе који се односе на функционисање тржишта, политику развоја трговине и праћење трговинских токова, снабдевеност тржишта и цене, спречавање монополског деловања и нелојалне конкуренције и инспекцијски надзор. У циљу извршења наведених надлежности неопходни су прецизни

подаци о трговини и трговинској мрежи, а за шта у овом тренутку не постоји правни основ.

Иако се један део података може обезбедити из база других институција које се достављају на захтев неки веома важни подаци се не прикупљају, а значајни су са аспекта вођења трговинске политике.

Подаци који се тренутно прикупљају о трговини Републике Србије обухватају две категорије: 1) Податке везане за област унутрашње трговине; 2) Пословно-финансијске индикаторе трговинских предузећа. Ови подаци су у одређеној форми доступни у виду извештаја кроз саопштења Републичког завода за статистику, док се мањи део налази у основном стању и могуће га је добити од административног извора на упит.

Подаци за област унутрашње трговине који се тренутно прикупљају односе се на опште податке за укупну трговину, као и индикаторе развоја трговине. Унутрашња трговина је по класификацији делатности раздвојена на три области: трговину на велико и мало и поправку моторних возила и мотоцикала (шифра 45), трговину на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима (шифра 46) и трговину на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима (шифра 47). Треба напоменути да се у подацима које објављује званична статистика приказује робни промет који се остварује посредством трговинске делатности (трговина на мало и трговина на велико). Промет који се остварује непосредно између произвођача, као и између произвођача и потрошача, није обухваћен. Нису обухваћене ни услуге у промету робе (заступничке, агенцијске, комисионе и др.).

Сва истраживања из којих се добијају подаци за област унутрашње трговине су спроведена коришћењем метода узорка. Посматраним узорком су обухваћена правна лица (предузећа и организације) или њихови делови који се баве трговином, а код трговине на мало су поред правних лица, обухваћени и предузетници. Анкетирају се сва велика и сва средња правна лица чија је претежна делатност трговина, док су мала изабрана методом случајног узорка. У оцену је укључен и одређен број предузећа чија претежна делатност није трговинска, али имају делове који их обављају. Подаци који се на овај начин прате покривају следеће сегменте: 1) Промет и индекси промета по областима делатности трговине при чему се подаци посматрају за ниво Републике Србије а врши се и подела на ниво „Србија север” и „Србија југ”, што је недовољно за адекватно управљање развојем трговине; 2) Број продајних објеката у трговини на мало на годишњем нивоу и број предузећа у трговини; 3) Број запослених по областима трговине и сл.

Пословно-финансијски индикатори представљају податке који се односе на пословне перформансе трговинских предузећа. Ови подаци се тренутно прикупљају кроз завршне рачуне које трговинска предузећа подносе на крају сваке године Агенцији за привредне регистре. На тај начин формира се база података о финансијским и пословним карактеристикама трговинских предузећа, која је претражива по различитим критеријумима. Проблем који се јавља код ових података је што предузећа нису адекватно подељена по областима трговине тако да су неки типични малопродавци категорисани као велепродаја и обрнуто. Због тога је у великој мери упитна валидност наведених података за потребе даљих анализа и разумевања токова у трговини, а посебно по појединим секторима трговине.

Подаци о трговинској мрежи Републике Србије потребни су до нивоа појединачног продајног објекта. Такви подаци би омогућили анализу трговинске

мреже по дубини просторних нивоа. Тренутно ови подаци постоје само за национални ниво и то за број објеката и добијени су на бази узорка, тј. процене. Подаци о трговинској мрежи до нивоа објекта неопходни су, не само за потребе анализе трговинске мреже, већ и за потребе управљања трговином и њеним планирањем на територији целе земље.

Подаци о промету до нивоа појединачног продајног објеката потребни су за адекватну анализу стања трговине и њено планирање. Њиховим прикупљањем формираће се база података о трговинској мрежи Републике Србије, која ће бити претражива по различитим критеријумима и различитим просторним нивоима. Величина продајног и складишног простора у трговини је непознаница и на националном нивоу. Неопходно је да доносиоци одлука од државног али и пословног значаја, имају податке о структури трговинске мреже по форматима. Такође су потребни подаци о другим билансним подацима као што су набавна вредност продате робе, залихе и сл.

4. Осим тога, у међувремену су усвојени хоризонтални прописи којима се на

општи начин регулише поступак инспекцијског надзора и правила општег управног поступка.

Законом о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, број 36/15) је прописано у члану 4. став 4. да се у поступку вршења инспекцијског надзора и службене контроле који произлазе из посебних закона, потврђених међународних уговора или усклађивања законодавства Републике Србије правним тековинама Европске уније непосредно примењују одредбе посебног закона, ако су у одређеним областима инспекцијски надзор и службена контрола тим законом уређени друкчије. Међутим, у прелазним и завршним одредбама овог закона у члану 69. је у циљу хармонизације и уједначавања унутрашњег законодавног оквира, предвиђена обавеза и поступак усаглашавања посебних прописа са овим законом.

Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС”, број 18/16) регулише управни поступак као скуп правила која државни органи и организације, органи и организације покрајинске аутономије и органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења примењују када поступају у управним стварима. Сходно члану 3. овај закон се примењује на поступање у свим управним стварима, а поједина питања управног поступка могу посебним законом да се уреде само ако је то у појединим управним областима неопходно, ако је то у сагласности са основним начелима одређеним овим законом и не смањује ниво заштите права и правних интереса странака зајемчених овим законом. У вези са наведеним у члану 214. је прописано да се посебни закони којима су уређена поједина питања управног поступка у појединим управним областима усклађују са одредбама овог закона.

На основу претходно наведеног разлог за законодавну интервенцију био је и усклађивање са Законом о инспекцијском надзору и Законом о општем управном поступку.

Стратегијом развоја трговине Републике Србије до 2020. године („Службени гласник РС”, број 100/16) - у делу IV. Приоритетна подручја у трговинској политици, у тачки 6. Дефинисање нужних мера за адекватан подстицај у развоју малих трговинских предузећа и предузетника у којој је дат преглед мера за унапређење правног и административног оквира пословања који пружа правну сигурност малих трговинских предузећа и предузетника.

Једна од мера предвиђених Стратегијом је реформисање прописа који утичу на унапређење оквира пословања малих трговинских предузећа и предузетника.

Приликом припреме овог закона анализирани су прописи Словеније по питању уређења прикривене куповине. Осим тога, анализирана су искуства земаља чланица Европске уније по питању уређења продајних подстицаја и истицања јединичне цене што је и обавеза прописана европском Директивом. У оквиру Твининг пројекта „Јачање заштите потрошача у Републици Србији” анализирана је имплементација Директиве 1998/6/ЕЗ у Словачкој и Мађарској чија су решења узета у разматрање приликом транспоновања Директиве у правни систем Републике Србије.

2. Кључна питања за утврђивање циљева

Основни циљ овог закона је да обезбеди стабилно и снабдевено тржиште, уз што мање мешање државе у трговину, како би се обезбедила што ефикаснија тржишна привреда. Ограничење трговине које је нужно за успостављање и одржање стабилности и снабдевености тржишта, одређује се изузетно и само под прописаним условима и мора бити укинута чим се утврди да је престао разлог због којег је предузета мера ограничења или ако се одређеном мером не може остварити циљ ради чијег остварења је мера одређена.

У систему прописа који уређују промет робе и услуга, Закон о трговини има централно место, јер уређује целокупан промет (набавку и продају) и понашање учесника у том промету, односно промет робе и услуга на општи начин.

Поред наведеног циља, закон треба да обезбеди и спровођење низа специфичних циљева:

- 1) Решавање проблема уочених у примени закона;
- 2) Усклађивање са Законом о инспекцијском надзору;
- 3) Усклађивање са Законом о општем управном поступку;
- 4) Модернизација трговинског сектора и развој конкуренције на тржишту Републике Србије;
- 5) Развој информатичке базе за адекватно вођење трговинске политике.

Утврђивање ефеката предвиђених циљева:

1. Смањење нивоа сиве економије/Број откривених нерегистрованих субјеката који врше продају путем Интернета
У званичним документима нису наведене референтне вредности.
2. Модернизација трговинског сектора
  - 2.1. Повећање нивоа концентрације на тржишту Републике Србије по Херфиндал-Хиршмановим индексом – приближавање просеку Европске уније од 2.000 поена
  - 2.2. Повећање учешћа модерних трговинских формата – повећање учешћа модерних трговинских формата на око 50%

- 2.3. Повећање малопродајног простора
- 2.4. Повећање величине просечне продавнице

3. Успостављена база података о трговини и трговинској мрежи

3. Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

У току анализе разматрано је неколико могућности за превазилажење проблема у примени закона:

- 1) status quo – немењање важећег Закона о трговини;
- 2) доношење Закона о изменама и допунама Закона о трговини;
- 3) доношење новог Закона.

У случају status quo опције, односно непредузимања мера државне интервенције, које могу бити нерегулаторне и регулаторне, није могуће решити описане проблеме. Наиме, разлози за доношење новог прописа којим се уређује делатност трговине је усклађивање са Законом о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон 95/18) и Законом о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење).

Законом о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон 95/18) је прописано у члану 4. став 4. да се у поступку вршења инспекцијског надзора и службене контроле који произлазе из посебних закона, потврђених међународних уговора или усклађивања законодавства Републике Србије правним тековинама Европске уније непосредно примењују одредбе посебног закона, ако су у одређеним областима инспекцијски надзор и службена контрола тим законом уређени друкчије. Међутим, у прелазним и завршним одредбама овог закона у члану 69. је у циљу хармонизације и уједначавања унутрашњег законодавног оквира, предвиђена обавеза и поступак усаглашавања посебних прописа са овим законом.

Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење) регулише управни поступак као скуп правила која државни органи и организације, органи и организације покрајинске аутономије и органи и организације јединица локалне самоуправе, установе, јавна предузећа, посебни органи преко којих се остварује регулаторна функција и правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења примењују када поступају у управним стварима. Сходно члану 3. овај закон се примењује на поступање у свим управним стварима, а поједина питања управног поступка могу посебним законом да се уреде само ако је то у појединим управним областима неопходно, ако је то у сагласности са основним начелима одређеним овим законом и не смањује ниво заштите права и правних интереса странака зајемчених овим законом. У вези са наведеним у члану 214. је прописано да се посебни закони којима су уређена поједина питања управног поступка у појединим управним областима усклађују са одредбама овог закона.

На основу претходно наведеног разлог за законодавну интервенцију био је и усклађивање са Законом о инспекцијском надзору и Законом о општем управном поступку.

Имајући у виду да је било неопходно извршити интервенције у самом закону, разматране су опције да се то уради изменама и допунама постојећег

закона. Међутим, број одредаба које је требало ускладити са два поменута закона био је више од половине одредаба у важећем Закону о трговини, па је у складу са Јединственим методолошким правилима за израду прописа, једини начин био доношење новог закона који уређује делатност трговине.

Анализом других могућности за решавање проблема установљено је да је, између свих алтернатива, најцелисходнији и најпоузданији начин за решавање напред наведених проблема – доношење новог закона који ће, пре свега, бити усклађен са Законом о инспекцијском надзору и Законом о општем управном поступку.

4. Кључна питања за анализу финансијских ефеката

Доношење новог закона којим се уређује делатност трговине представља континуитет и надоградњу претходног прописа, тако да нису потребна додатна средства за његову примену. Средства потребна у наредним годинама обезбедиће се у оквиру лимита и у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије у оквиру раздела министарства надлежног за послове трговине.

Новим законом предвиђено је прикупљање података о трговини и трговинској мрежи ради иницирања и праћења ефеката мера економске политике у области тржишта и трговине. Међутим, то не захтева организационе промене у министарству надлежном за послове трговине имајући у виду да ће подзаконским актом бити прописано да се подаци достављају електронским путем.

5. Кључна питања за анализу економских ефеката

Доношење новог закона неће наметнути нове трошкове привреди. Једина додатна обавеза је попуњавање обрасца за прикупљање података. Међутим, имајући у виду да ће то бити само подаци који се не могу обезбедити из других евиденција, образац неће садржати велики број ставки. Прикупљање података ће подразумевати, пре свега, податке о малопродајним објектима. На тржишту Републике Србије највећи трговац има око 400 малопродајних објеката те би достављање овог податка захтевало ангажовање једног радника годишње у периоду од неколико радних сати за највеће трговце и много мање за мале и средње привредне субјекте.

Осим тога, велики број захтева за давање мишљења указивао је да постоје одређене нејасноће у погледу разумевања појединих правних института. Појашњењем одредаба, за које је било највише захтева за давање мишљења олакшаће пословање привредних субјеката, нарочито малих и средњих предузећа за које такса за давање мишљења представља значајан издатак. У Републици Србији око 99% привредних субјеката спада у групу

микро, малих и средњих предузећа, па ће транспарентнији услови посебно њима олакшати пословање.

Анализе показују да ефикасност пословања ових привредних субјеката значајно заостаје за великим, те је тешко очекивати да имају правне саветнике који би им помогли у тумачењу различитих одредби. Јасни и транспарентни услови ће олакшати пословање и отварање нових привредних субјеката у овој области. Трговина је и иначе делатности која бележи највећи број новооснованих фирми.

Кључна појашњења која ће омогућити једноставнију примену прописа:

1. Новим прописом у области трговине прописано су основни облици електронске трговине који су препознати као најзаступљенији модели електронског пословања.

Број корисника рачунара и Интернета у Републици Србији непрестано расте. Према подацима Републичког завода за статистику у 2018. години преко 3.750.000 лица користило је рачунар у последња три месеца што чини 70,7% грађана. За 3,3% се повећао број корисника рачунара у односу на 2017. годину, за 4,5% у односу на 2016. годину, а за 5,9% у односу на 2015. годину. Осим тога, преко 3.890.000 лица користило је Интернет у последња три месеца, што чини 73,4% становништва. За 1,4% повећао се број корисника Интернета у односу на 2017. годину, за 4,0% у односу на 2016. годину, а за 6,4% у односу на 2015. годину. Када говоримо о привредним субјектима, 100% њих користи рачунар, док 99,7% користи Интернет.

Порастао је и број плаћања трансакција куповине робе и услуга путем Интернета. Бележи се повећање са 2.757.790 трансакција у 2015. години на 10.223.964 у 2018. години. У 2015. години плаћања су вршена платном картицом и на домаћим сајтовима је реализовано 26,86% трансакцијама, док је на иностраним 73,14%. У 2018. години плаћања су вршена поред платних картицама и употребом е-новца, као и електронским банкарством. На домаћим сајтовима је реализовано 32,27% трансакција, док је на иностраним 67,73%.

Имајући у виду растући значај овог облика трговине, посебно су дефинисани следећи облици електронске трговине:

4) Продаја преко електронске продавнице трговца који нуди робу/услуге представља основни облик електронске трговине. Трговац на сопственој Интернет презентацији има е-продавницу (webshop) у коме нуди робу/услуге потрошачима. Потрошач наручује робу директно од трговца, а трговац робу испоручује из свог магацина/складишта;

5) Продаја робе/услуге преко електронске платформе која повезује трговце и потрошаче, при чему су уговорном купопродајном односу трговац и потрошач - Код овог облика електронске трговине, електронска платформа повезује потрошача и трговца, а врло често платформа пружа и услуге наплате и испоруке. Потрошач је у уговорном односу са трговцем, али сама процедура наручивања, плаћања и испоруке може да се обавља преко платформе која је у уговорном односу (B2B) са трговцем (нпр. Alibaba, Amazon и сл). Платформа такође може и продавати робу потрошачима, односно може имати својство

трговца у односу према потрошачу, платформа: 1) може имати својство трговца робом, али 2) чешћи је случај да платформа заправо јесте само спона између трговца и потрошача;

6) Продаја робе потрошачима преко електронске продавнице или преко електронске платформе, при чему се роба испоручује потрошачу директно из магацина произвођача/велетрговца („dropshipping“ облик електронске трговине) Код овог модела електронске трговине, потрошач је у уговорном односу са трговцем, који преузима све обавезе према потрошачу које произилазе из закљученог уговора о продаји. Роба се испоручује потрошачу директно из магацина произвођача/велетрговца. Испорука робе на адресу потрошача представља извршење уговора који је потрошач закључио са трговцем.

Даље кроз текст закона су прецизиране обавезе трговаца који обављају електронску трговину, као и истицања података о трговцу и роби коју продају. Разлог за прецизирање одредаба које се односи на трговце који обављају електронску трговину је анализа спроведена у оквиру пројекта „Јачање електронске трговине у Републици Србији“ коју је надлежно министарство радило уз помоћ USAID и која показују да је један од разлога зашто трговци немају развијену електронску трговину непрецизност обавеза које морају да испуне у складу са законом.

Такође, у Стратегији развоја трговине Републике Србије до 2020. године, акценат је на развоју електронске трговине треба да утиче на обим промета који се оствари у електронској трговини, али и на ефекте које електронска трговина има на све учеснике на тржишту. Циљ је да се створи окружење у коме ће синергетски ефекти комбиновања традиционалне и електронске трговине у пуној мери доћи до изражаја. Вишеканални приступ у трговини или стратегија вишеструких канала маркетинга се показала као веома успешна у развијеним земљама и у великој је експанзији.

Осим тога, поменута анализа је показала да је једна од баријера за развој електронске трговине велики удео сиве економије. Имајући у виду Интернет као савремено средство комуникације представља велики проблем за надзорне органе, а нарочито чињеница да се велики део сиве економије обавља преко Интернета ову снажну новину у овом делу закона преставља увођење овлашћења инспектора да обави прикривену куповину. У члану 50. прописано је да у вршењу инспекцијског надзора, тржишни инспектор има овлашћење да у складу са прописима којим се уређује инспекцијски надзор обави прикривену куповину робе/услуге. У питању је инспекцијски метод који познају и европски управни и инспекцијски простор. Наиме, словеначки Закон о инспекцијском надзору, садржи ово овлашћење инспекције (eng. mystery shopping) у члан 19. став 1. претпоследња алинеја (унето кроз измене и допуне тог закона). Основни мотив за увођење овог института јесте већа ефикасност у откривању нелегалне трговине, сузбијању сиве економије и спречавању нелојалне конкуренције, будући да се на овај начин надлежном органу даје адекватан инструмент за прикупљање доказа, а што је кључно за утврђивање чињеничног основе за изрицање управне мере. Ову околност је посебно тешко утврдити када је реч о даљинској трговини путем интернета, која је посебно

Суштински је било важно одредити шта се сматра обављањем даљинске трговине у Републици Србији и који су то пресудни критеријум који се узимају приликом оцене да ли је даљинска трговина усмерена на потрошаче из Србије.

Страно лице обавља даљинску трговину у Србији ако је усмерена на потрошаче у Србији. Постављени су услови који одређују када се сматра да је даљинска трговина усмерена на потрошаче у Србији нарочито ако користи језик у употреби у Републици Србији или валуту платног промета у Републици

Србији и нуди испоруку робе на територији Републике Србије. На овај начин се покушавају онемогућити извесне злоупотребе које су се јављале у пракси.

2. Прописане су обавезе организатора привредних изложби и традиционалних манифестација који мора да истакне име, трајање манифестације, обележи простор, води евиденцију лица која излажу или продају робу, као и да обезбеди услове за присуство и рад надлежних инспекција.

Разлози за ближе уређење ових тржишних институција су велике злоупотребе које су биле присутне у пракси. Идеја је да се на таквим манифестацијама продаје роба која је у складу са обичајима везаним за одвијање тих активности и за то подручје (нпр. „Дани вина”, „Роштиљијаде”, „Косидбе” и сл).

Јасно су прописане и обавезе трговаца који продају робу на привредним изложбама и манифестацијама који мора да испуњава услове који су прописани за трговину на продајном месту.

3. Новим законом којим се уређује трговина ближе су прописани услови и начин нуђења робе/услуга са нарочитим продајним подстицајима и оглашавање продаје робе са продајним подстицајима.

У важећем закону продајни подстицају су били уопштено дефинисани, међутим то је у примени изазвало низ нејасноћа. Од почетка примене важећег Закона о трговини највећи број захтева за мишљење односио се на члан којим су дефинисани продајни подстицаји. Све то је указивало да одредбе морају бити прецизније.

Осим тога, у пракси су коришћени различити термини који на прави начин не обавештавају потрошача. Примећено је да се веома често користи реч „распродаја” која упућује да је реч о роби која се више неће продавати или бар не код тог трговца и да су цене ниже, међутим у кратком року се тај исти производ често појави код тог истог трговца у редовној понуди. То често наводи потрошаче да донесе одлуке коју иначе не би донели. Постојала је потреба да се наведу основни облици снижења и за свака од њих посебна правила. Законом је дефинисана акцијска продаја, сезонско снижење и распродаја. Код сезонских снижења реч је и о питању конкурентности домаће трговине у односу на земље у окружењу и то у смислу утврђених рокова сезонских снижења.

Дефинисање периода снижења је дато на основу анализе упоредне праксе земаља чланица Европске уније. Сезонска снижења су прописана у 10 земаља чланица и то углавном два пута годишње, зимско и летње снижење у трајању од 60 дана и односе се на текстил и обућу. Нпр. Словенија има два утврђена термина, зимско не може започети пре првог радног понедељка у јануару, а друго пре другог радног понедељка у јулу и у том утврђеном раздобљу трговци сами одређују када им почиње снижење и не сме трајати дуже од 60 дана. Два термина сезонских снижења има и Хрватска у којој се спроводе од 27. децембра зимско и од 1. јула летње која не смеју трајати дуже од 60 дана. У Италији свака регија одређује своје термине снижења. У Француској трговци могу имати само два сезонска снижења годишње, зимско и летње и могу трајати најдуже шест недеља.

Направљена је разлика између унапређења продаје и оглашавања начина унапређења продаје. Унапређење продаје подразумева подстицање продаје на самом месту продаје, односно приликом склапања купопродајног уговора и имајући у виду да се тада доноси коначна одлука о куповини прописан је сет података који морају бити обезбеђени.

Прописано је и шта не сме да садржи огласна порука која се односи на продајни подстицај. Јасно је да ће огласна порука бити краћа, нарочито када се емитује преко медија масовног комуницирања, али је јако важно да одлучујуће информације буду транспарентне. Овим чланом дефинисан је минимум о коме се мора водити рачуна приликом оглашавања како би потрошач добио прецизну информацију.

С обзиром на циљеве, које би требало Законом остварити, а пре свега избегавање различитих тумачења појединих одредаба, као и смањење трошкова привреде и користи које то доноси са собом превазилазе трошкове.

Да ли пропис утиче на развој конкуренције и на који начин?

Трговина представља сегмент привреде у коме је све већа конкурентска борба.

Наиме, много је теже продати него произвести робу, па трговина као делатност све више добија на значају. Тржиште Републике Србије је још увек умерено концентрисано, па ће једноставнији и транспарентнији услови пословања довести до отварања нових привредних и доласка међународних трговинских ланца.

Додатна појашњења одређених института, како би се избегла разна тумачења која се у пракси могу појавити и унети правну несигурност треба да доведе до појаве нових привредних субјеката у области трговине.

Трговина је и иначе делатност која бележи највећи број новооснованих привредних субјеката, међутим, велики број се и затвара. Углавном је реч о предузетницима где је највећа стопа опадања управо у делатности трговине на велики и мало. Растућа концентрација која је карактеристична за тржишта у развоју је и овде дошла до изражаја.

Прописи којима се уређује тржиште треба да буду такви да омогућавају лак приступ тржишту и фер и једнаке услове пословања. Закон о трговини не прописује ограничења и трговина представља погодно тло за развој нових облика пословања, нарочито микро и малих предузећа.

6. Кључна питања за анализу ефеката на друштво

Одредбе новог закона не проузрокују додатне трошкове грађанима.

Прописи

којима се уређује функционисање тежишта на једноставнији и транспарентнији начин и који немају баријере утичу на подизање ефикасности привреде, али и развој конкуренције у трговинском сектору. Снажна конкуренција довешће до снижавања цена, а све у циљу добробити потрошача.

Осим тога, поједине одредбе које се односе на услове које морају да испуне трговци на мало утичу на могућност да потрошачи доносе економски

оправдане одлуке. Пре свега, одредбе којима се прописује обавеза истицања јединичне цене која представља транспонување европске Директиве 98/6 о заштити потрошача у означавању цена производа који се нуде на продају потрошачима, али и транспарентнији услови у погледу продајних подстицаја.

7. Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

Предлог закона о трговини не утиче на животну средину.

8. Кључна питања за анализу управљачких ефеката

Нова законска решења не захтевају организационе промене у надлежном министарству. Осим тога, у погледу стварне надлежности за вршење инспекцијског надзора, овај закон задржава раније законодавно решење да се поверавају послови инспекцијског надзора јединицама локалне самоуправе (општине, градови и град Београд), али сходно новој подели трговине, у делу надзора над трговином личним нуђењем, трговином из члана 14. став 1. тач. 2) и 3), изузев киоска, као и у погледу истицања и придржавања радног времена и истицања пословног имена. На овај начин се врши децентрализација дела послова инспекцијског надзора, који су у тесној вези са комуналним редом (тзв. улична трговина, тезге и сл.), као и пословима локалне самоуправе. С друге стране, задржава се јединствено организационо решење тржишне инспекције, у делу послова инспекцијског надзора над прометом робе и услуга који је од суштинског значаја за јединство и целовитост тржишта Републике Србије, као и једнаки правни положај субјеката на њему. Новина у погледу стварне надлежности за спровођење инспекцијског надзора над пословањем киоска, оправдана је са разлога што је по правилу реч о великим привредним субјектима који своју делатност обављају децентрализовано, на подручју више јединица локалне самоуправе, с тим да одређена продајна места ових субјеката нису нужно смештена на јавној површини, као објекти релативно везани за одређену површину, већ се јављају и у форми продајног објекта са фиксном локацијом, а за које сходно новој подели трговине, важе иста правила. Имајући у виду наведено не би било оправдано и целисходно са становишта уједначавања праксе органа, предвидети различиту стварану надлежност за поједина продајна места истог трговца.

Јединице локалне самоуправе ће поверене послове обављати преко комуналних инспектора, који испуњавају услове прописане законом, а који у вршењу надзора имају исте дужности и овлашћења као тржишни инспектора, са изузетком иницирања и обављања прикривене куповине.

9. Кључна питања за анализу ризика

Приликом израде текста Нацрта закона о трговини заинтересоване стране имале су прилику да доставе конкретне предлоге за измене одређених чланова закона. Радна група формирана да припреми Нацрт закона о трговини имала чланове из НАЛЕД-а и Привредне коморе Србије који су представљали интересе привреде.

Сви предлози су разматрани и настојало се да се нађе најбоље решење за превазилажење нејасноћа, а резултат тог процеса је Нацрт закона који укида и мења управо оне одредбе на које су заинтересоване стране указале и око којих смо сматрали да је неопходно интервенисати.

Осим тога, током јавне расправе која је спроведена од 5. до 21. фебруара 2019. године све заинтересоване стране су имале прилику да доставе предлоге, сугестије и примедбе на предложени Нацрт закона. Прихваћене су у целини или делимично примедбе и сугестије који су релевантне са становишта предмета закона и унете су у текст Нацрта закона о трговини, и то: додата је дефиниција произвођача у појмове; измењен је наслов члана 16. Нацрта закона, прецизирано је на које алтернативне начине се истиче декларација; прецизиран је начин означавања периода важења продајног подстицаја у понуди;; проширена је надлежност комуналне инспекције у погледу истицања података о трговцу и пружаоцу услуга; измењен је члан 53. став 3. Нацрта закона.

**ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА
ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**

1. Овлашћени предлагач прописа – Влада

Обрађивач – Министарство трговине, туризма и телекомуникација

2. Назив прописа

Предлог закона о трговини

Draft Law on Trade

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):

а) Одредба Споразума која се односи на нормативну садржину прописа

VI Усклађивање права, примена права и правила конкуренције

Члан 78. (Заштита потрошача) Споразум о стабилизацији и придруживању

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума

/

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума

/

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума

/

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније

Закон о трговини припада поглављу 3.28.1. (Заштита потрошача) Националног програма за интеграцију Републике Србије у Европску унију (НПИ), а у НПИ бази се налази под ознаком 2012-415.

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

/

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима

Директива 98/6/ЕЗ Европског парламента и Савета од 16. фебруара 1998. године о истицању цена производа намењених потрошачима – Directive 98/6/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 16 February 1998 on consumer protection in the indication of the prices of products offered to consumers.

Овај закон је усклађен са Директивом.

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима

/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност

/

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније

/

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/ЕЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?
Не.

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?
Да, на енглески језик.

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености.
Не, али ће овај закон бити прослеђен Европској комисији на мишљење.

<p>1. Назив прописа Европске уније :</p> <p>Directive 98/6/EC of the European Parliament and of the Council of 16 February 1998 on consumer protection in the indication of the prices of products offered to consumers</p> <p>Директива 98/6/ЕЗ Парламента и Савета од 16 фебруара 1998 о заштити потрошача у означавању цена производа који се нуде потрошачима</p>	<p>2. „CELEX” ознака ЕУ прописа 31998L0006</p>
<p>3. Овлашћени предлагач прописа – Влада Обрађивач – Министарство трговине, туризма и телекомуникација</p>	<p>4. Датум израде табеле: 14.01.2019. године</p>
<p>5. Назив прописа чије одредбе су предмет анализе усклађености са прописом Европске уније: Предлог закона о трговини</p>	<p>6. Бројчане ознаке (шифре) планираних прописа из базе НПАА:</p>
<p>7. Усклађеност одредби прописа са одредбама прописа ЕУ:</p>	

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
Одредба прописа а ЕУ	Садржина одредбе	Одредбе прописа Р. Србије	Садржина одредбе	Усклађеност ¹	Разлози за делимичну усклађеност, неусклађеност или непреносивост	Напомена о усклађености
1.	The purpose of this Directive is to stipulate indication of the			НП		

¹ Потпуно усклађено - ПУ, делимично усклађено - ДУ, неусклађено - НУ, непреносиво – НП

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	selling price and the price per unit of measurement of products offered by traders to consumers in order to improve consumer information and to facilitate comparison of prices.					
2.a.	(a) selling price shall mean the final price for a unit of the product, or a given quantity of the product, including VAT and all other taxes;	35.3	Продајна цена је коначна цена по јединици робе, укључујући порезе и дажбине.	ПУ		
2.б.	(b) unit price shall mean the final price, including VAT and all other taxes, for one kilogramme, one litre, one metre, one square metre or one cubic metre of the product or a different single unit of quantity which is widely and customarily used in the Member State concerned in the marketing of specific products;	35.8	Јединична цена јесте коначна цена, укључујући и порез, по јединици мере, као што је килограм, литар, метар, квадратни метар, кубни метар или друга јединица мере која се уобичајено користи у промету одређене робе/услуге.	ПУ		
2.ц.	(c) products sold in bulk shall mean products which are not pre-packaged and are measured in the presence of the consumer;	35.6	Продајна цена се за робу која није упакована него се мери у присуству потрошача, обрачунава по килограму, литру, метру, квадратном метру, кубном метру или другој јединици мере која се уобичајено користи за	ПУ		

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
			одређену робу.			
2.д.	(d) trader shall mean any natural or legal person who sells or offers for sale products which fall within his commercial or professional activity;	25	<p>Трговину могу да обављају правна лица и предузетници.</p> <p>Трговину могу да обављају и:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Пољопривредници, регистровани у складу са прописима којима се уређује пољопривреда; 2) Лица која врше продају уловљене дивљачи, рибе, гљива, дивље флоре и фауне, и осталих шумских плодова у складу са посебним прописима о лову, рибљем фонду, ветерини, заштити природе и шумама; 3) Физичка лица која у виду занимања обављају делатност слободне професије уређену посебним прописима. <p>Лица из става 1. и 2. овог члана која обављају трговину на велико и/или трговину на мало су трговци у смислу овог закона, док су лица која пружају услуге у складу са овим законом пружаоци услуга.</p> <p>За обављање трговине на велико, односно на мало, као и пружање услуга, морају бити испуњени услови прописани овим законом, као и</p>	ПУ		

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
			посебним прописима.			
2.e.	(e) consumer shall mean any natural person who buys a product for purposes that do not fall within the sphere of his commercial or professional activity.	3.1.5	Потрошач је физичко лице које купује робу, односно услуге ради задовољавања личних потреба или потреба домаћинства.	ПУ		
3.1.	The selling price and the unit price shall be indicated for all products referred to in Article 1, the indication of the unit price being subject to the provisions of Article 5. The unit price need not be indicated if it is identical to the sales price	35.7 35.5 35.9 35.10	Трговац је дужан да за претходно упаковану робу истакне поред продајне цене и јединичну цену. Претходно упакована рова је роба упакована без присуства купца, при чему се количина те робе не може променити без промене паковања односно без отварања паковања при чему настаје видно оштећење. Јединична цена се не мора посебно истицати ако је једнака продајној цени. Министар ближе прописује врсту робе за коју се истиче јединична цена и начин истицања.	ПУ	Имајући у виду да Директива оставља могућност у члану 5. да се не наводи јединична цена за робу за коју то није корисно, подзаконским актом ће бити дефинисано за коју робу је потребно навести јединичну цену.	

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
3.2.	Member States may decide not to apply paragraph 1 to: - products supplied in the course of the provision of a service, - sales by auction and sales of works of art and antiques.	35.16	Одредбе овог члана не примењују се на продају путем јавног надметања.	ПУ		
3.3.	For products sold in bulk, only the unit price must be indicated.	35.6	Продајна цена се за робу која није упакована него се мери у присуству потрошача обрачунава по килограму, литру, метру, квадратном метру, кубном метру или другој јединици мере која се уобичајено користи за одређену робу.	ПУ	2.ц. и 3.3. Директиве је један став Нацрта закона о трговини.	
3.4.	Any advertisement which mentions the selling price of products referred to in Article 1 shall also indicate the unit price subject to Article 5.	35.12	Трговац је дужан да уколико оглашава продајну цену робе, наведе и јединичну цену робе.	ПУ		
4.1.	The selling price and the unit price must be unambiguous, easily identifiable and clearly legible. Member States may provide that the maximum number of prices to be indicated be limited.	35.1	Трговац је дужан да на јасан, несумњив, лако уочљив и читљив начин истакне продајну цену на роби, односно амбалажи, непосредно поред робе, или у случају даљинске трговине поред приказа или описа слике.	ПУ		

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
4.2.1	The unit price shall refer to a quantity declared in accordance with national and Community provisions.					
4.2.2	Where national or Community provisions require the indication of the net weight and the net drained weight for certain pre-packed products, it shall be sufficient to indicate the unit price of the net drained weight.					
5.1.	Member States may waive the obligation to indicate the unit price of products for which such indication would not be useful because of the products' nature or purpose or would be liable to create confusion.	35.10	Министар ближе прописује врсту робе за коју се истиче јединична цена и начин истицања.		У питању је дискреционо право које директива оставља државама чланицама.	
5.2.	With a view to implementing paragraph 1, Member States may, in the case of non-food products, establish a list of the products or product categories to which the obligation to indicate the unit price shall remain applicable.	35.10	Министар ближе прописује врсту робе за коју се истиче јединична цена и начин истицања.		У питању је дискреционо право које директива оставља државама чланицама.	

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
6.	If the obligation to indicate the unit price were to constitute an excessive burden for certain small retail businesses because of the number of products on sale, the sales area, the nature of the place of sale, specific conditions of sale where the product is not directly accessible for the consumer or certain forms of business, such as certain types of itinerant trade, Member States may, for a transitional period following the date referred to in Article 11 (1), provide that the obligation to indicate the unit price of products other than those sold in bulk, which are sold in the said businesses, shall not apply, subject to Article 12.			НУ	У питању је дискреционо право које директива оставља државама чланицама.	
7.	Member States shall provide appropriate measures to inform all persons concerned of the national law transposing this Directive.			НП	Прелазне и завршне одредбе	
8.	Member States shall lay down	69.5.	Новчаном казном од 50.000,00 до	ПУ		

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	penalties for infringements of national provisions adopted in application of this Directive, and shall take all necessary measures to ensure that these are enforced. These penalties must be effective, proportionate and dissuasive.		100.000,00 динара казниће се за прекршај правно лице ако: 3) не истакне цену у складу са чланом 35. овог закона;			
9.	<p>1. The transition period of nine years referred to in Article 1 of Directive 95/58/EC of the European Parliament and of the Council of 29 November 1995 amending Directive 79/581/EEC on consumer protection in the indication of the prices of foodstuffs and Directive 88/314/EEC on consumer protection in the indication of the prices of non-food products (8) shall be extended until the date referred to in Article 11(1) of this Directive.</p> <p>2. Directives 79/581/EEC and 88/314/EEC shall be repealed with effect from the date referred to in Article 11 (1) of this Directive.</p>			НП	Прелазне и завршне одредбе	
10.	This Directive shall not prevent			НП	Прелазне и завршне	

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	Member States from adopting or maintaining provisions which are more favourable as regards consumer information and comparison of prices, without prejudice to their obligations under the Treaty.				одредбе	
11.	<p>1. Member States shall bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with this Directive not later than 18 March 2000. They shall forthwith inform the Commission thereof. The provisions adopted shall be applicable as of that date.</p> <p>When Member States adopt these measures, they shall contain a reference to this Directive or shall be accompanied by such reference at the time of their official publication. The methods of making such reference shall be laid down by Member States.</p> <p>2. Member States shall communicate to the Commission the text of the provisions of national law which they adopt in the field governed by this Directive.</p>			НП	Прелазне и завршне одредбе	

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	3. Member States shall communicate the provisions governing the penalties provided for in Article 8, and any later amendments thereto.					
12.	<p>The Commission shall, not later than three years after the date referred to in Article 11(1), submit to the European Parliament and the Council a comprehensive report on the application of this Directive, in particular on the application of Article 6, accompanied by a proposal.</p> <p>The European Parliament and the Council shall, on this basis, re-examine the provisions of Article 6 and shall act, in accordance with the Treaty, within three years of the presentation by the Commission of the proposal referred to in the first paragraph.</p>			НП	Прелазне и завршне одредбе	
13.	This Directive shall enter into force on the day of its publication in the Official Journal of the European Communities.			НП	Прелазне и завршне одредбе	

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
14.	This Directive is addressed to the Member States			НП	Прелазне и завршне одредбе	